

Domoljub

V Ljubljani, 4. oktobra 1939

Leto 52 • Štev. 40

Preudarek velja!

O kmečkem ljudstvu so že dostikrat pisali in govorili, da je konservativno, da ne verjame vsega in da se zvesto drži svojega. Večkrat so to lastnost kmečkih ljudi tudi grajali, češ da nimajo nobenega pravega smisla zlasti za napredek v gospodarskem oziru. Desetkrat — tako pravijo — poveš kmečkemu človeku, naj v tej in tej gospodarski panogi napravi tako in tako, pa ti še enajstič ostane pri svojem. Tako dolgo ga ne prepričaš, dokler stvari sam doobra ne spozna in s poskusom ne dožene, da je po tvojem bolj prav kakor po njegovem. Ta znana lastnost ima, čeprav je pogosto graje vredna, vendarle svoje zdravo jedro. Brez te nezaupljivosti in ostre presoje bi naši kmečki domovi ne obstali sto in sto let in bi ne imeli danes več pristnega kmečkega rodu, ki ravno zaradi te posebne lastnosti ohranja naš svojski narodni značaj in kulturo.

V izrednih časih, ko posebne razmere kmečko življenje vržejo iz enakomernega tira, bi se morala prav ta lastnost pokazati v vsem svojem dobrem pomenu. Kakor je kmet v vsakdanjih razmerah strog presojevalec vsega, o čemer se sam ne prepriča, in silno nezaupljivo motri vsako novotarijo in vsako novico, tako kaže, da se v težkih dneh ta zdrava razsodnost umakne nekemu strahu in malodušnosti. Zdrav preudarek, ki tako zelo odlikuje slovenskega kmečkega človeka, se je tudi v zadnjih dneh umaknil neki malo razsodni vrtoglavoosti in zbežanosti, ki nima prav nobene podlage. Takšno duševno stanje naših ljudi pa znajo naravnost imenitno in strokovnjaško izrabljati najmanj vredni ljudje, ki tako na skrivaj pošepatavajo vse mogoče stvari in s tem delajo zmedo in nerazpoloženje. Ljudje, ki bi jih naš kmečki mož ali fant v normalnih dneh gladko poglal čez prag, da bi ne ostalo za njimi niti sledu, imajo na kmetih danes glavno besedo! Oni vse natanko vedo: da je ta in ta kmet moral to in to dati zato, ker ga župan videti ne more; da od one hiše ni več tega in tega doma samo zavoljo tega, ker ni pristaš te in te stranke; da je tega negotovega stanja, ki ga je dejansko povzročila le vojska na severu Evrope, kriv samo ta in ta odgovorni vodilni slovenski politik — in tako naprej. In kmečka ušesa, ki sicer poslušajo, pa vse, kar slišijo, ponavadi predložijo možganom v preudarek, sprejemajo zdaj takšne novice brez sodelovanja razuma. »Kar res bo,« tako pravijo, »zakaj je pa onemu vse ostalo pri hiši, pa onjav Janez tudi ni šel.« In strup se razliva iz vasi do vasi, plačani zastrupljevalci javnega mnenja si pa manejo roke in

se smejejo kmečki »konservativnosti«, ki so jo tako poceni omajali in podrlji; zraven pa štejejo Judeževe groše, ki so jih s tem zasluzili.

Kmečki ljudje! Preudarite samo tole: imate za župane poštene, vestne in širokogrudne ter nepristranske ljudi, ki ste jih sami izbrali in postavili. Ponosni ste bili nanje, češ može so iz naših kmečkih vrst, skoz in skoz prekaljeni v poštemem delu za bližnjega; preden ste jih svobodno odbrali in izvolili, ste jim temeljito pretpali od vseh strani obisti, pa ste nazadnje rekli: ta bo naš župan in amen! Seveda vsi do zadnjega niso z njim zadovoljni, saj še sam Bog ne more vsem ustredi in ni vsem po volji. Pa so zdaj takšni nergači zlezli iz svojih skrivališč in sklenili: zdaj je čas, da opravimo svoje delo!

Župan je javni funkcionar, ki svoje dolžnosti mora večkrat izvrševati tudi po naročilu, pa ne more nič zato. Samo toliko more, da vse izvrši po svoji najboljši vesti in v prepričanju, da je na vse strani prav. Preudarite zdaj: ali je župan, ki ste ga vi postavili, danes manj vreden vašega zaupanja kakor tisti gobezdači, ki vas iz Bog ve kakšnih namenov ščuvajo proti njemu?

Težave s šolskimi knjigami

Šolsko leto se je že pričelo, potem ko so bili starši presenečeni z novimi šolskimi knjigami. Spet je bilo izdanih nekaj novih šolskih knjig recimo po najmodernejših načelih. V resnici so nove izdaje knjig v splošnem precej podobne starim knjigam. Nekaj malega se pridene, nekaj odvzame, nova razporeditev vsebine itd., nov papir in tisk, pa je nova knjiga tu z vsemi dobrinami, ki jih nudi zakon. Vidimo, da so redke knjige, ki vzdrže več let. Vse drugo je podvrženo spremembam. Ne mislimo naštevati vseh izdaj šolskih knjig od l. 1918 dalje bodisi za ljudske ali srednje šole. Tudi sicer nočemo nikomur delati očitkov. Gre samo za vprašanje, zakaj in odkod nastaja dejanska potreba po večni izmenjavi knjig in če je sploh podana potreba takih zamenjav.

Navadni zemljani res ne razumemo, čemu vedno nove izdaje in dopolnitve. Odločna zahteva staršev pa je, da se že vendar sestavijo knjige, ki bodo držale 10 let, če že ne več. Pokličimo si v spomin stanje pred svetovno vojno. Vsi otroci 6 ali 7 pri hiši smo izhajali z istimi knjigami. Zakaj ne bi šlo tako sedaj, ko je še večja obubožanost? Svet živi sicer po vojni res hitreje, toda zato še ni potreba že

Še nekaj! V vaše hiše prihajajo dobri časopisi, med katere štejemo tudi »Domoljubac«. Leta in leta ga prebirate in v vsem tem času ga niste ujeli na laži. Pošteno in po resnici vam poroča o vseh važnih stvareh. Tudi v teh izrednih časih je tej svoji nalogi in tem načelom ostal do pičice zvest in bo ostal za naprej. Pa se pojavi v vasi človek, ki ni z ničemer na svetu zadovoljen in komaj čaka, da bi se vse prekucnilo in da bi zavladal komunizem. V prejšnjih časih ni upal z besedo na dan, ker bi ga kmečki ljudje prepoznali in zapodili. Zdaj pa mu gre žito v klasje! Tu malo, tam malo; enkrat čez župana, drugič čez oblast; vedno previdno in skrivnostno. O svetovnih dogodkih ve vse do zadnje pike. In ljudje mu verjamejo. Kaj »Domoljubac«, ki mora pisati kakor piše...! Pa zavržejo poročila dobrih listov, zvestih in preizkušenih prijateljev in svetovalcev, verjamejo pa malovrednim elementom.

Vprašamo vas: kje je vaš preudarek, kje je vaša ostra presoja in vaša znana nezaupljivost! Težki trenutki so vam zameglili pogled. Odprite oči in zaupajte svojim preizkušenim prijateljem; tisti pa, ki v mirnih časih niso bili vaši prijatelji, so zdaj še manj. Bodite ponosni in samozavestni, pa jim to tudi pokažite! Le narod, ki ima v nevarnih časih urejene in strnjene vrste, bo dočakal svetle dni.

vsako misel, ki niti še ustaljena ni, upoštevati v šolski knjigi. Če je res kaj tako važnega, pove lahko učitelj ali profesor. Ustaljenost je pri vzgoji nujna. Isto velja za knjige. Posne-manje morebitnih tujih zgledov tudi ni dosti vredno. Kar velja n. pr. za Angleže ali DANCE, to še ne velja za Slovence ali južne kraje. Vsak narod živi svoje življenje in po njegovih potrebah je treba izdajati tudi knjige. Posne-manje drugih, ne da bi bili podani doma pred-pogoji, več škodi kot koristi.

Ne vemo, ali je morda sestavljen je šolskih knjig tako dobičkanosno? Po številu izdaj bi si človek lahko to mislil. Ali so taki predpisi, ki velevalo večje izmenjave? Poglejmo si zakon o učnih knjigah iz leta 1929, ki menda še drži. Tam je rečeno, da se na vsaka 4 leta predpiše natečaj za najboljše učne knjige. Ali je res taka potreba? Dvomimo. Sicer pa naj bi se veljavnost že odobrenih knjig spet podaljšala za nadaljnjo dobo. To možnost dopušča tudi zakon, ki pravi, da sme že nagrajena knjiga konkurirati pri poznejših natečajih. Take določbe se dajo sicer hitro spre-

(Nadaljevanje na prihodnji strani 41)

Trije važni govori

V zadnjih štirinajstih dneh so bili izrečeni od treh merodajnih državnikov trije pomembni govori.

Najprej je govoril voditelj nemškega naroda Hitler in sicer v zasedenem Gdansk. Hitler je o zvezi z boljševiki poudaril pred vsem to, da je njeno bistvo tudi v tem, da sta se Nemčija in Sovjetija sporazumeli in da Poljska nikdar več ne bo vstala kot samostojna država. Hitler je tudi zatrdil, da Nemčija na zapadu noče ničesar, tudi na jugu so nemške meje dokončno potegnjene. Če se bori Anglija proti Nemčiji, pomeni to, — je rekel Hitler — da bo francoski bojevnik tisti, ki bo krvavel za Anglijo.

Pomemben je bil nadalje govor voditelja italijanskega naroda Mussolinija v Rimu, ki je poudarjal, da v Evropi še ni nastala prava vojna in da jo je še mogoče preprečiti. Težko pa je, ker Francija in Anglija nočeta priznati dejanskega stanja, ki ga je ustvarila na Poljskem nemška vojska. »Pripravimo se vojaško« — je dejal g. Mussolini — da bomo lahko odgovorili na vsako morebitnost in da bomo lahko podprli vsak poskus, ki stremi za tem, da se vrne mir.

Za Hitlerjem je govoril predsednik francoske vlade Daladier, da se bo Francija vojskovala naprej, dokler se ne popravijo vse krivice in dokler ne bo poravnano nasilje, ki je bilo z napadom storjeno Poljski. Daladier je odločno zavrnil misel, da bi se Francija kdaj mogla ločiti od Anglije. Kajti Anglija in Francija se borita zato, da bi Evropa zopet zadihala v svobodi in da se evropski narodi ne bi več bali za svoj obstoj in svojo svobodo, ker so majhni ali pa sosedni naroda, ki je navajen, da vlada z nasiljem. Daladier je v svo-

meniti, samo če se hoče. Ali potem bi morda odpadle nagrade.

Upajmo, da dobimo tudi na prosvetnem polju našim prilikam primerno šolsko samostojnost, da si bomo po 20 letnem preizkušanju sestavili knjige, ki nam bodo odgovarjale in ki bodo držale. S poizkušanjem, katera knjiga je boljša, naj se za vselej preneha, če že ne iz drugih razlogov pa zaradi stroškov, ki jih imajo starši. Saj morajo tudi oni, ki sestavljajo knjige, uvideti, v kakšnih težkih časih živimo. Vedno nove knjige pomenijo silen a nepotreben davek. Tak davek davi revnejše družine poleg drugih stroškov, da ne zmorejo študirati nadarjene otroke. Odtod tudi posledice, ki jih opažamo po vojni. Iz kmetov je vedno manj dijakov. Šole pa so namenjene vsem državljanom.

Pri tej priliki moramo omeniti, da imamo preveč šolskih knjig za tuje jezike. Tudi tukaj so nepotrebni izdatki. V ljudskih šolah naj se uče otroci le materni jezik. Izjema mora biti le za tujce, ki žive pri nas. V srednjih šolah pa naj bosta obvezna največ dva živa jezika, vsi drugi jeziki le po prosti volji staršev in dijakov. Kdor se želi učiti še druge tuje jezike, naj mu bo to omogočeno kakor doslej. Tudi na ta način si prihranimo stroške za knjige brez vsake škode.

Zaradi velikih stroškov za knjige je potrebno, da si povemo odkrito besedo, kako mislijo starši glede šolskih knjig. Kdor je klobekaj uvideven, ne more reči, da niso izražene misli pravilne in potrebne.

Jem govoru ostro obsodil tudi to, na kakšen način so boljševiki vdrla na Poljsko. Razdelitev Poljske med Nemčijo in Sovjetijo je bila dogovorjena že dne 23. avgusta, to je tedaj, ko so se še vsi pogajali za mirno rešitev vseh spornih vprašanj. Tedaj, ko se je poljska vojska zbirala na novi fronti za obrambo, so boljševiki vpadli v hrbet Poljakom. Poljska pa ni strta, in njena zaveznika, Francija in Anglija je ne bosta zapustili in se bosta vojskovali naprej za Poljsko in za ideale svobode in resnice, ki so temelj pravičnega sožitja med narodi.

Še nekaj drobiža

V preteklem tednu so Poljaki po strašnih bojih izročili Nemcem porušeno svojo prestolnico Varšavo. S tem je vojna na poljskem ozemlju končana, čeprav se tu pa tam še upirajo posamezni manjši poljski vojaški oddelki.

Maginotova črta

Dolga je 360 km, široka 150 km in je stala 100 milijard dinarjev

Ob koncu leta 1918 se je v francoski javnosti uveljavilo ime generala Culmanna med tistimi, ki so se morali pečati s trdnjanskimi deli. Vojni minister Maginot je v začetku leta 1919 dosegel, da je bil trdnjavski načrt generala Culmanna sprejet in da so ga začeli izvajati in graditi.

Ob Renu Francija ni nikdar mogla biti dovolj zavarovana in zato se je odločila, da v tem obmejnem odseku, ki je dolg 220 km, zgradi svoj trdnjavski pas. V vseh časih je Francija tod že imela celo vrsto trdnjav in zadnja velika trdnjavska dela je v tem odseku zgradil slavni francoski general Vauban. Toda po svetovni vojni se je Francija odločila, da zgradi svoje trdnjave ob meji v globini, ne pa v krožnih ali trikotnih oblikah (Metz—Toul—Verdun).

Bistvo vsega tega obmejnega trdnjavskega pasu tvorijo utrdbe. Vsaka utrdba sestoji iz cele vrste betonskih zgradb, ki so povezane po podzemeljskih rovih, kjer vozijo lahki podzemeljski vlaki. Vsako tako utrdbo ščiti 3 in pol do 4 metre debel betonski zid, ki prenese granate vseh kalibrov. Pod temi utrdbami globoko v zemlji so nato v nadstropjih zgrajene podzemeljske vojašnice, skladišča, cele smodnišnice in orožarne, električne centrale. Vse pa je zgrajeno tako ter tako urejeno, da bi vsaka taka utrdba zase lahko prenesla zelo dolgotrajno obleganje.

Vse utrdbe so zgrajene vsaka zase samostojno, vendar pa so povezane med seboj navadno v trikotih s stolpiči, ki so zgrajeni nad zemljo iz posebne kovine. Vsak tak stol-

Na zapadni francosko-nemški fronti se v minulem tednu ni pripetilo nič izrednega. Pri Saarbrücknu se krepko merita francoška in nemška artilerija ter rušita utrdbe na obeh sovražnih straneh.

Na morjih Angleži prav pridno lovijo trgovske ladje sovražnih, pa tudi nevtralnih držav. Angleži trdijo, da so potopili že 12 nemških podmornic. Seveda pa je res, da so tudi nemške podmornice poslane na morsko dnje že precejšnje število trgovskih ladij raznih držav.

Zelo važen dogodek preteklega tedna je nedvomno prihod Rusije do Karpatov ter s tem do romunske, madžarske in slovaške meje. S tem dejstvom je Rusija prišla v srednjo Evropo, kar verjetno ne bo ostalo brez posledic za nadaljnji razvoj bodisi v bližnji bodisi v daljni bodočnosti. Časopisje, predvsem na čelu italijansko, je posvetilo temu dejstvu pretekli teden veliko pozornost. Italijansko časopisje predvsem poudarja, da bo Rusija v bodoče zahtevala večji vpliv na potek dogodkov v Evropi, v prvi vrsti pa na Balkanu.

pič je zgrajen tako, da lahko križno nadirne vse polje med utrdbami, ki ga obdajajo. Vsak tak stolpič ima top, več strojnice, protiletalske topove, metale bomb in pa avtomatične puške. Vsak tak stolp je obdan z žičnimi pregradami in številnimi ovirami, sam pa je opremljen tudi tako, da bi lahko vzdržal sam zase tudi zelo dolgo obleganje s lastnimi sredstvi.

Številne utrdbe imajo tako izredno mnogo topov, strojnice, topov proti tankom in strojnice. V bistvu so torej izredno močno obrambno sredstvo.

Vendar pa je med utrdbami nekaj polja, ki bi bilo lahko prehodno. Toda ta polja so spremenjena v »polja smrti«, kajti nanje je usmerjen ogenj iz utrdb in stolpov, tako da ne more nikdo skoz, kogar ne spuste topovi iz francoskih utrdb. Ta polja pa so bila potrebna zato, da se omogoči gibanje čet za napad ali pa za izmenjavo čet, ki odhajajo z bojišča ali pa v prve vrste. Za temi polji so v ozadju posebne utrjene postojanke, ki se zopet lahko same branijo in kjer se naj zbirajo ali izmenjujejo čete.

Pred vso to utrjeno fronto pa so zgrajene ovire, ki naj ustavijo sovražno prodiranje. Tam so gnezda za strojnice, za topove proti tankom ter sezidane ovire za tanke.

V ozadju so posebni zakloni za pehoto in topništvo, telefonsko omrežje, polja za topove proti tankom. V ozadju so takoj za razpolago vse priprave za signalizacijo, in sicer z zvočniki ali pa svetlobnimi znaki. Ti zakloni so zgrajeni ponekod 50 do 70 m globoko v zemljo, ki so s podzemeljskimi železnicami zvezani med seboj 30 do 50 m pod zemljo teko vlaki, ki izpod zemlje privozijo naravnost na postaje, kjer se naklada in sklada vse potrebno. Ogromna električna dvigala dvigajo strelivo in največje granate ter jih prineso tako rekoč naravnost do izraza topov. Vse podzemeljske vojašnice so stalno zračene s svežim zrakom, kajti zrak dovajajo posebne električne črpalke.

V podzemeljskih vojašnicah je posteljeno za vse: tam so spalnice, kuhinje, stra-

Dospela je velika pošiljka

jesenskega in zimskega blaga za ženske ter moške obleke, plače in kostume v novih vzorcih in modernih barvah, nakar Vas opozarja in vabi za nakup manufakturna trgovina

Janko Češnik Ljubljana
Ljubičarjeva ul.

nišča, pisarne, trgovine, studenci, delavnice in električne centrale.

Elektrika igra pri vsem tem zelo veliko vlogo. Potrebna je za razsvetljavo, za dovajanje zraka in vode in za pogon podzemeljskih vlakov.

Nad vsem tem pa strme v svet številni topovi in še več protiletalskih topov. Vse te utrdbe in stolpi s svojimi nadziranimi predelki pa tvorijo tako zvane »utrjene pokrajine«.

Te utrjene pokrajine se raztegujejo vzdolž vse francoske meje. Najbolj utrjena in najmočnejša je pokrajina Lauter, za katero pravijo vsi strokovnjaki, da je sploh ni mogoče zavzeti. Prav tako je izredno vzorno utrjena pokrajina pri Metz, ki obsega tudi staro slavno trdnjavo.

Za temi pokrajinami pa se spet nahajajo cela polja težkega topništva, ki se premika ali na tračnicah, ali ga prevažajo z vlačilci. Ti topovi naj nato iz ozadja ščitijo vse te sprednje utrjene pokrajine, in sicer na ta način, da razbijajo s svojimi dolgimi streli sovražniku njegovo ozadje in njegovo zbiranje v ozadju, če bi pa sovražnik prodrl skovzi katero teh utrjenih pokrajin, pa naj zopet ti topovi onemogočijo prihod novih čet k prodirajočemu sovražniku. Ti topovi že delujejo v zvezi z izvidniškimi letali, ki morajo obveščati strelce ob topovih.

Sele za temi polji s težkimi topovi so nato utrjena polja za letala, ki so vsa zavarovana spet s protiletalskim topništvom in protiletalskimi strojnimi. Za temi polji pa pridejo nato stare častitljive francoske trdnjave Toul, Verdun, Belfort, Epinal in Trouee de Chamrnes. Vse te trdnjave pa so bile seveda modernizirane in so verdunski trdnjavi n. pr. dogradili še podzemeljsko utrdbe z vojašnicami, kakor v utrdbah na meji, in sicer 17 m v globino.

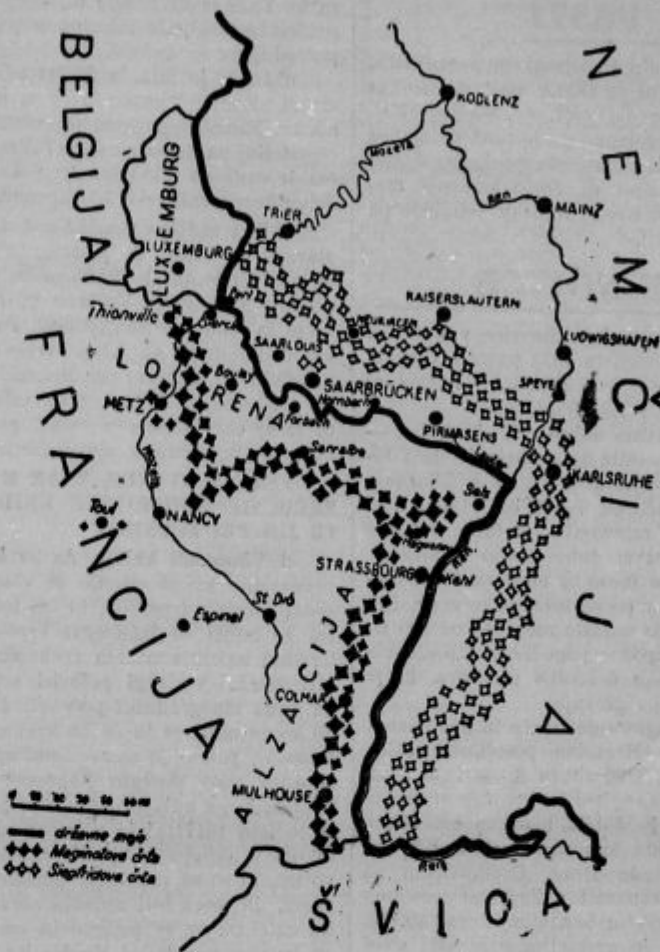
Da so zgradili Maginotovo črto, so morali prekopati 12 milijonov kub. metrov zemlje. Zgradili so več sto kilometrov podzemeljskih rovov. Na površini so zgradili 300 km novih cest. Na vsej črti so zgradili 55.000 utrjenih stolpov ali poslopij. Vsa Maginotova

črta je stala 7 milijard zlatih frankov (približno 100 milijard dinarjev).

Te trdnjave in utrdbe se ob meji raztezajo skoraj nevidno in jih lahko razdelimo takole:

Prvi pas utrdb je širok 30 do 40 km in

do 150 km, in to je tudi prava širina cele Maginotove črte. Te utrdbe pa se raztezajo od Montbellarda do Montmedya in so dolge 360 km. Ker pa zdaj tudi Belgijci zelo hitro grade skoraj čisto enake utrdbe, bi lahko rekli, da je Maginotova črta proti vzhodu po

ta je najbolj utrjen in najbolj opremljen: drugi pas je nekoliko svobodnejši, tretji pas je zopet silno utrjen. Tako dobimo širino 90

tegnjena od švicarske do nizozemske meje. Francoska vlada je prve kredite za te utrdbe določila v letu 1919, od tedaj pa denarja za te izdatke niso štedili.

Neizmerne številke nove vojske

Ameriški strokovnjaki so izračunali, da je stala svetovna vojna 1914—1918 — 190 milijard dolarjev. Če k temu prištejemo še škodo na zasebni lastnini, zastoj trgovine in druge neposr. stroške, narastejo stroški za bivo vojno na 340 milijard dolarjev. Cene za vojni material so se zdaj povečale, moderno orožje, oprema vojaštva s tehniškimi vojnimi pripomočki se je povečala, prav tako se letalstvo bolj uspešno uporablja za uničevanje človeških dobrin. Po vsem tem se škoda, povročena po sodobni vojni, sploh ne bo dala prečiniti.

Zatorej kar ni mogoče vnaprej določiti stroškov nove vojne. Le približno je moči dognati stroške za streljanje. Ena tona streliva stane povprečno 800 do 1000 dolarjev. Armada šestih divizij (okrog 150.000 mož), ki ima 300 topov, bi povprečno porabila na dan 2000 ton artilerijskega streliva, 1000 ton manjšega kalibra in 100 ton letalskih bomb. Stroški: dva do tri milijone dolarjev na dan! Vsak strel iz 75 mm kalibrskega topa stane skoraj 10 do-

larjev; en šrapnel 14 dolarjev; težka bomba 400 dolarjev; en strel iz 14 colnega ladijskega topa 120 dolarjev; en moderni torpeda pa kar 12.000 dolarjev!

Za preračunavanje moderne letalske vojne nam manjkajo še izkušnje, ki tudi iz španjske vojne še docela niso dognane. Vendarle je znano, da pomeče letalsko brodogve, ki obsega 60 letal, pri enem kratkem napadu 100 ton bomb v vrednosti 30.000 dolarjev. — Najmodernejši ameriški bombniki stanejo 250.000 dolarjev. Če nastopi 60 letal take zračne armade in so uničeni le štirje bombniki te vrste, je škoda en milijon dolarjev!

V svetovni vojni še ni bilo treba skrbeti za varstvo civilnega prebivalstva spričo letalskih napadov, kot je to potrebno zdaj. Iznášili so odtlej množico novih bojnih pripomočkov, ki jih v svetovni vojni niti še niso poznali. Nič ne vemo, koliko bi stala druga svetovna vojna, vendar smo prepričani, da se niti od daleč ne dajo primerjati s stroški bivše svetovne vojne, in že ti so bili ogromni!

Kakšna pa je glavna razlika med Maginotovo in Siegfriedovo črto? Francoske utrdbe so zgrajene v globino, Siegfriedova črta pa je močna v svojih površinskih poslopjih. To se pravi, da francosko vrhovno poveljstvo prav nič ne računa nato, da bi morale francoske čete iz teh utrdb kdaj prodirati daleč naprej, dočim so nemške utrdbe zgrajene tako, da ne računajo na to, da bi morale dolgo ostati njihove čete na enem mestu. Dosedanji potek borb na zapadu je popolnoma opravičil smiselnost te trditve. Toda general Culman, ki je idejni utemeljitelj te Maginotove črte, poudarja, da se te utrdbe ne bodo mogle uveljaviti, če ne bodo določene tudi zato, da podpro manevriranje velikih armad. Siegfriedova črta je torej določena najprej za ofenzivne namene, ker naj omogoči zbiranje ogromnih armad ob meji, Maginotova črta pa zato, da vsak pritisk vzdrži in ga odbije, potem pa šele podpre ofenzivo čet, ki jim bo trdnjavski pas izhodišče in oporišče.

Zahtevajte povsod naš list!

KAJ JE NOVEGA

DSEBNE VESTI

č Novi vodilnji ljubljanskega vseučilišča. V prihodnjem letu je rektor prof. dr. Matija Slavik, prorektor pa prof. dr. Rado Kuselj. Dekan bogoslovne fakultete je prof. dr. Janez Fabijan, filozofske fakultete prof. dr. Jovan Blažič, juridične prof. dr. Josip Jurkovič, medicinske prof. dr. Evgen Karnsky, tehnične pa inž. Hrovat Alojzij.

DOMAČE NOVICE

č Oddelček B Stala sedmerice v Zagrebu se s 1. novembrom leta 1939 preseli v Ljubljano ter spremeni svoj dosedanjí naslov v: **Trhovno sodišče v Ljubljani.**

č Vse gre, samo dobre volje je treba. — Dobar zgled za ostale tovarnarje je dala tovarna salam Grvričević in Petrinje. Zboljšala je delavecem plače od 7—15 odstotkov, obenem pa jim je zagotovila plačane dopuste 14 dni. Vsi delavci dobre kosele v tovarni, ohenjeni pa dobe meso in mast za 15 odstotkov ceneje, kakor pa so tovarniške cene. Delavske plače bodo znašale mesečno od 900 do 1200 din. Tako ugodno pogodbo je izposlovala delavcem hrvatska delavska ustanova, ki je bil dr. Maškovega gibanja.

č Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti vam pokaže Hrandina posojilnica »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. — Prospekti brezplačno.

č Hrvatska je dobila posebno orožniško brigado. V smislu sporazuma med HSS in predsednikom vlade Drag. Čvetkovičem so 28. septembra osnovali v Zagrebu posebno orožniško brigado za banovino Hrvatsko. Na čelu te brigade je postavljen orožniški strokovnjak, brigadni general Tartaglia, ki je že prišel v Zagreb.

č Predsedništvo obstaja je praznovala v nedeljo, dne 1. oktobra Mestna branilnica ljubljanska. Uprava je sklenila ob tej priložnosti pokloniti pet milijonov za mestno ubodnico.

č Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vamite kjutraj na tešče konzerve naravnega »Fran-Josef« voda.

č Mariborske plinarne je občina opremila kar najbolj sodobno in je ta plinarne v naši državi na prvem mestu.

č Kjer manjka delovnih moči in vprega. Ženeji je dosti dela na kmetih, treba je prišelke spravljati in pa zimsko setev pravobno spraviti v zemljo. Tu in tam manjka delovnih moči in vprega. Kako si pomagajte? 1. Na vsak način je treba danes poudariti, da bolj kot kdaj treba, da kmetje delajo skupaj, da si pomagajo med seboj, kar le morejo. Da bi kake ljudi in mesta poključali, ne bi bilo morda dobro, četudi so nam nekateri pisali, da naj to zahtevamo objavimo. 2. Kjer zaradi vprega le ne gre na noben način, naj občine s dokazih sporočijo okraju in vojaški oblasti. Posebno v nekaterih naših krajih je tako, da nimajo volov za vprega, ker so imeli je konje. S kravami delati ni mogoče, ker ni pripravne

za to. Tudi za drinavo je izredno valno, da se pridelki spravijo in oziroma vseje. Občine naj posredujejo!

č Letos je minulo 20 let odkar je umrl slavni slovenski jezikoslovec p. Skrabec Stanislav. Slava njegovemu spominu!

č Kaj pa izvoz prašičev? Vsak teden bomo izvozili na dunajske trge 2000 svinj, na Slovaško pa tedensko 10 vagonov.

č Dva vodilna nemška generala — Jugoslaviana po rodu! Po pisanju hrvaških listov je nemški general Blaskowitz, ki je vodil pogajanja za udajo Varšave, po rodu iz Karlovca iz rodovine Blaskovičev. Po nekih drugih podatkih pa naj bi bil vrhovni poveljnik nemških čet, general von Brauchitsch, po svojih prednikih iz Pokole v Savinjski dolini in bi torej oba slavna nemška generala bila hrvaškega, oziroma slovenskega pokolenja.

VSAK SLOVENEČ, VSAK KATOLIK JE KAROČNIK MOHORJEVIH KNJIG. KAROČITE JIH PRI ŽUPNIKU.

č Vinogradi kažejo, da bo letos grozdje prvovrstne kakovosti. Če bi vinogradniki le sedaj zaželi s trgatvijo, bi bil letošnji pridelek še boljši od lanskega. Vzrok za to je v izredno lepem sončnem vremenu, ki smo ga bili deležni v drugi polovici septembra. Če pa bodo vinogradniki počakali s trgatvijo še do srede oktobra in če bo vreme takšno, kot je sedaj, potem je upravičeno upanje, da bo letošnje vino doseglo kakovost najboljšega letnika, ki ga naši vinogradniki poznajo. Bilo je to leto 1917, ki je ostalo vsem vinogradnikom v najlepšem spominu. Nesmiselne govorice, ki so se raznašale ponekod po Stajerskem, da mora biti grozdje obrano do začetka oktobra, so se polegile in tako vsi čakajo na trgatve vse dolje, dokler bo to dopuščalo vreme. Banska uprava je tudi odredila najprimernejši čas za trgatve v Beli Krajini, na Dolenjskem in na Bizeljskem teden od 2. oktobra dalje, za Stajersko pa teden od 8. oktobra dalje. Preudarni in umni vinogradniki v ljubotemski okolici in v Slovenskih goricah pa bodo sami od sebe zaželi s trgatvijo začeti po 15. oktobra, ker jim je do tega, da bi imeli čim boljše vino.

č Romunska letala nad Mariborom. Veliko pozornost je vzbudilo te dni v Mariboru

13 letal, ki so se bliskovito pojavila v smeri od severa ter so potem z veliko naglico izgubila na obzorju v jugovzhodni smeri. Letala so preletela mejo nad St. Iljem v višini kakih 1500 metrov. Z zemlje se znaki niso videli, tisti, ki so se oborožili z daljnogledi, pa pravijo, da niso imela nobenih znakov. Letala so bili enokrilni in enomotorni lovcí. Pojav letal je vzbudil v Mariboru in vzdolž meje precejšnje razmotrivanja, ki pa so po vsem brez podlage, ker so bila letala romunska. Pred nekaj dnevi je namreč potovala preko Maribora v Nemčijo skupina romunskih častnikov-pilotov, ki so šli v Heinkelove tvornice v Nemčijo po nova lovška letala, katera je romunska država kupila. Zdaj pa so se ti piloti s prevzetimi letali vračali v domovino. Romunija kupuje velika letal v Nemčiji, ki potem letijo preko našega ozemlja v Romunijo. Znan je primer romunskega pilota, ki je moral zaslišno pristati pri Slovenem Gradcu v Nemčiji kupljenim lovskim letalom, ki se mu je pri pristajanju razbilo, pa so ga potem na tovarnem avtomobilu pripeljali v Maribor ter ga od tam poslali z vlakom nazaj v Nemčijo v tovarno.

— V zastarelih primerih zaprte, strlelih s slabo žilo in ostalem jeter, je prvi blagoslov naravnega »Fran-Josef« v grez voda, če jo uživamo tudi v malih količinah. »Fran-Josef« voda morda deluje in neseljivo stvarja, pa se poleg tega tudi po daljši uporabi oboraj nikdar ne izkaze učinkovita. Opt. vr. 2. in. novca.

č Čaplja iz Varšave ustreljena na Gerzajskem. Ono nedeljo je ustrelil v radoviškem lovskem revirju orožniški poročnik velike čaplje, ki je imela na nogi pritrjen aluminijast otroček s številkom. Otroček je bil pritrjen ptici v varšavskem živalskem vrtu in je imel tudi njega oznako.

č Hrvanje odločne pometaje v svoj hili. Hrvatski ban je izdal to že naredbo, kjer med drugim veli: Zadnje dni se je zgodilo nekaj hušnih incidentov, ki so jih povzročili zlobotni ljudje, da bi škodovali urejevanju razmer v banovini Hrvatski. Ti ljudje, ki delajo bodisi iz osehne zlobe ali pa so tuji plačanci, svoje protinarodno delo pokrivajo z lažnim nacionalizmom. Da bi delovanje teh čimitejev hitreje nadzorovali in onemogočili, da bi med obratnim narodom vodili svoje brezvestno agitacijo, je za nekaj časa prepovedano imeti javne manifestacije in shodovanja v zaprtih prostorih in pod milim nebom...

Za stalnost cen kmetijskih pridelkov

Padanje cen kmetijskih pridelkov na domotih tržiščih boče prepročiti naša vlada. Na prvi pogled se zdi čudno, da so začeli sedaj padati cene, ki je vendar povprečevanje po kmetijskih pridelkih doma in v tujini izredno veliko. Kmetijski minister dr. Čubrčević je dejal, da je temu vzrok prevelika pomoč od strani kmetovalcev samih, ki prihajajo na trg s velikanskimi količinami svojih pridelkov in s tem sami pomagajo, da cene padajo. Spekulantii izrabljajo to stanje in kupujejo za nizke cene vse pridelke, naslednjega dne pa jih prodajo s velikim dobičkom. Zaradi tega bo vlada izdala več ukrepov, s katerimi bo zajela ta pojav. Najprej računna na zavodnost kmetovalcev samih, da se bodo ravnali

po njenih nasvetih in prinašali na tržišča samo toliko blaga, kolikor je treba. Poleg tega bo država pomagala vzdržati stare cene pridelkom na ta način, da bo vojska še sedaj nakupila večje količine živil vseh vrst, nato pa bo začela nakupovati pridelke tudi nove ustanovljena direkcija za zbiranje rezerv živil in za prehrano prebitništva. Vlada računa, da bodo kmetovalci znali ceniti njeno dobro voljo, da jim pomaga, in se bodo držali njenih nasvetov v vsakem pogledu. K sodelovanju bo vlada povabila tudi vse kmetijske organizacije in zadrage. Minister dr. Čubrčević je povedal, da je v mnogem krive padanje cen tudi neorganiziranost kmetovalcev. Tudi v tem pogledu bo treba storiti potreben napredek.

VINA za vse priložnosti in za vsako priložnost. Centralni vinograd v Ljubljani.

Kazen za judovski narod

Prilika o kraljevi svatbi se nanaša na izvoljeno ljudstvo judovsko, ki je zavrglo Odrènikovo povabilo na večno nebeško svatbo. Zato je tudi Bog zavrgel judovski rod in dal sijati luč sv. vere drugim narodom. »Zatorej vam pravim, da se vam bo božje kraljestvo vzelo in dalo ljudstvu, ki bo dajalo njegove sadove. Kamen, ki so ga zidarji zavrgli, je postal vogelni kamen... In kdor pade na ta kamen, se bo razbil. (Mt 21, 42-45.)

Te preroške besede Gospodove se bridko izpolnjujejo nad judovskim narodom vsa stoletja prav do današnjih dni. Po zavzetju Jeruzalema po Rimljanih, kjer je tekla njihova kri v potokih, so bili razkropljeni med vse narode sveta. Nikjer ne morejo najti svoje prave domovine in vsem narodom so v spotiko. V vseh stoletjih gledamo v zgodovini, kako je zdaj tu, zdaj tam izbruhnilo krvavo preganjanje judovskega rodu. Morda nikoli bolj kruto, kakor ravno v naši dobi, ko se jih branijo vse države sveta, ko jim nekatere nasilno uničujejo in grabijo njih premoženje. Prokletstvo božje spremelja zaslepljeni judovski narod, ki je zavrgel vogelni kamen, Kristusa in njegov nauk.

Sv. Cerkev jih ni zavrgla, ker veruje Utenikovi prerokbi, da se tudi oni enkrat povernejo v naročje skupne Matere sv. Cerkve. Zato moli v svojih molitvah, naj kr. Kristusova, ki so jo tako prevzetno klicali na sebe in svoje otroke, pride nanje kot vir milosti in rešenja.

Ljudje, ki v današnjih težkih razmerah zlohotno škodujejo tej deželi, res ne zaslužijo nobenega ozira, marveč najtežje in najstrožje izvajanje zakona zoper sebe. Vsem podrejenim organom sem izdal potrebne naredbe za povečano delovanje ter postopanje zoper zgoraj imenovane ljudi.

d 17 šolskih kuhinj ima Ljubljana; v njih je dobivalo 810 učencev za/jtrk.

d Tudi za šolske mladine veljajo cestni predpisi. Sedaj, ko so odprte vse ljubljanske in meščanske šole kakor tudi gimnazije svoja vrata učeči se mladini, dan za dnem opažajo vozniki, avtomobilisti in kolesarji, da posebno mlajši letniki niti najmanj ne upoštevajo cestno-prometnih predpisov in da se po nepotrebnem izpostavljajo nevarnostim brzega prometa na ljubljanskih ulicah. Tako učiteljsvo, kakor tudi starše opozarjamo na to, naj otrokom zabičajo vsaj osnovne pojme o hoji čez cesto. Osnovno pravilo pa naj bo za slehernega, ko prečkaš prvo polovico ceste, glej na levo, ko prečkaš drugo polovico, pa na desno.

d 626 zdravnikov ima sedaj Slovenija. d 20 letnico obstanka slavi Pasteurjev zavod v Zagrebu. V njem je iskalo 32.441 oseb zdravniške pomoči proti preteči steklini zaradi ugriza na steklini obolelih živali.

d Čudna mačka. Med mladiči, ki jih je vrgla mačka v hiši upokojenca Franja Slobodanca v Rumi, je bil tudi nestvor s šestimi nogami, tremi očesi in dvema repoma. Nestvor je prišel na svet živ in bi morda še živel, toda Slobodanec je ves mačji zarod z nestvorom vred utopil.

d Mraz je pritisnil. V noči od onega ponedeljka na torek se je hudo shladilo in tor-

kovo jutro je bilo že pošteno mrzlo. Kdor koli se je zanašal na toplejše vreme, je pošteno prezebal, posebno vsi tisti, ki niso vzeli površnikov s seboj. Močna ohladitev ozračja je na prvi pomislek skoraj nerazumljiva. — Upoštevati pa moramo, da je sneg zapadel po gorah silno nizko in je samo v Kamniških planinah zapadel sneg skoraj do najnižjih obronkov. Ljubljanska kotlina pa se v veliki meri ravna po snegu na hribih, ki jo obdajajo.

d Hrvatski »Sokolc ne bo obnovljen. Ni pa še odločeno, če bo nasledil »Hrvatskega Sokolac »Hrvatski Junake ali »Bratstvo«.

d Naša vojska bo odslej vnaprej odkupila vso živino in vozove, ki jih bo rabila pri bodočih vajah.

d Železniško ravnateljstvo dobi južno-srbski Niš. Tega se prebivalstvo seveda zelo veseli, posebno še trgovci in obrtniki. Saj se bo iz Beograda, kjer je bilo doslej to ravnateljstvo, ki se je imenovalo Belgrad-jug, preselilo blizu 600 družin. Prebivalstvo Niša se bo zaradi tega pomnožilo za okrog 3000 duš.

d 50 do 100 vagonov češpelj izvažamo v zadnjem času vsak dan v Nemčijo. Izvoz se je povečal, ker Nemčija zaradi angleške blokade ne more dobiti češpelj po morju.

d Odbor pred zračnimi napadi v Beogradu, Zemunu in Pančevu je istočasno priredil 17 predavanj. Zavetišča imajo nova šolska in javna poslopja, tudi v privatnih hišah naj se postavijo. — Tudi v Sloveniji so bila nekatera predavanja, a vse premalo je ljudstvo poučeno in o zaklonih (zavetiščih) ni nikjer nič ukrenjeno. Upajmo, da nam vojska prizanese ter da se upošteva naša nevtiralnost, ako pride do te grozne svetovne nesreče, vendar je vsekakor umestno, da se poučimo in pripravimo za vsak primer.

d 100 otrok je poslala letos na morje karitativna zveza v Mariboru.

d Nekatero hrvaške občine so že začele deliti podpore tistim družinam, katerih redniki so bili poklicani na vojaške vaje. Tako sta se že oglasila Karlovac in Šibenik. Občine so sprva nakazovale te podpore iz svojih ubo-

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA v Ljubljani, Kongresni trg 2 v pisuje

v svojo dvoletno trgovsko šolo, tečajje in predmete: knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. — Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

žnih skladov in iz sredstev za podpiranje siromašnih, ko so jim pa ta sredstva pošla, so se obrnile na oblasti, da jim nakažejo primerne denarne zneske na račun tistih podpor, ki jih bodo oblasti nakazale občinam za razdelitev med družine, ki jim je zadnja vladna uredba zagotovila podporo. Prav tako je šibeniška občina zaprosila vojaške oblasti, da bi vrnilo vprežno živino kmetom, ki to živino potrebujejo za pospravljanje poljskih pridelkov.

d Zagrebško radiopostajo bo prevzela hrvatska seljačka stranka, kot zastopnica velike večine hrvatskega naroda. — Popolnoma pravilno.

d Denarni obtok v naši državi znaša 8 milijard in 754 milijonov din. Zlata podlaga Narodne banke pa znaša nekaj manj kakor 2 milijardi din, namreč 1.986.8 milijonov din. Zaloga Narodne banke v devizah pa znaša 510 milij. din. Kritje znaša 25 odstotkov.

d 45 letnico svojega obstoja je praznovala glavna Zveza srbskih kmečkih združenj, katero vodi bivši minister Voja Gjorgjevič. Na občni zbor je prišel kraljev zastopnik in tudi predsednik vlade Dragiša Cvetkovič, gradbeni minister dr. Miha Krek, kmetijski minister dr. Cubrilovič, župan Vojna Djurišič ter več predstavnikov bolgarskega združništva. Zborovalci so poslali udanostne brzojavke kralju, knezu Pavlu in ostalima kr. namestnikoma, pozdravno brzojavko pa dr. Korošcu kot predsedniku Glavne združne zveze. Voja Gjor-

Banovina je zavarovala vse svoje uslužbence

Društvo banovinskih uslužbencev in upoko-jencev, ki se že štiri leta vztrajno bori za izboljšanje socialnega položaja svojega članstva, je s pomočjo širokogrudne odredbe bana dr. Natlačena izvojevalo lep uspeh: S 1. oktobrom letošnjega leta se bodo vsi banovinski uslužbenci zavarovali pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani, prispevke za to zavarovanje pa bo v celoti prevzela na svoja ramena banovina v okviru svojega proračuna. Društvo je sprva mislilo na ustanovitev svoje lastne bolniške blagajne. Toda zaradi premajhnega števila članstva bi morali biti prispevki razmeroma visoki, vrh tega pa bi tudi ustanova bolniške blagajne spričo tega, da so banovinski uslužbenci raztreseni po vsej banovini, zahtevala velike vsote, tako da bi banovinski uslužbenci ob svojih skromnih prejemkih ne mogli zmagovati tako visokih dajatev. Potem pa se je društvo odločilo, da bi s svojimi člani pristopilo h kakih že obstoječi bolniški blagajni, ki ima svoje poslovske priprave že razčlenjene po

vsej banovini. Toda ostalo je še zmerom vprašanje plačevanja prispevkov. Ban dr. M. Natlačen, ki z naklonjenostjo spremlja prizadevanje društva, pa je tudi tu priskočil na pomoč. Odredil je, da prevzame vse prispevke za bolniško zavarovanje banovinskih uslužbencev banovina sama v okviru svojega proračuna. S 1. oktobrom bo banovina prijavila svoje uslužbence pri Trgovski bolniški blagajni, kjer bodo s svoji vred uživali pravico do brezplačne zdravniške pomoči in brezplačnih zdravil, ne bodo pa, razumljivo, uživali pravice do hranarine in pravice do zdravljenja v zdraviliščih. Ostane pa jim še pravica na brezplačno zdravljenje v vseh državnih in banovinskih bolnišnicah. Kar 876 banovinskih uslužbencev, med katerimi jih je 700 z družinami, bo uživalo bogati novega zavarovanja. Prispevki za to zavarovanje so določeni na 20 din pri uslužbencih s plačo pod 2000 din, na 30 din pa pri onih s plačo nad 2000 dinarjev in bodo banovinski proračun obremenili vsak n.p.ec za okroglo 19.000.

Kristus se bo zavzel za Poljsko

30. septembra je sv. oče papa Pij XII. sprejel skupino Poljakov v posebni avdienci. Na čelu poljske skupine je bil poljski kardinal-primas dr. Hlond. Sv. oče je imel na vse Poljake govor, v katerem je opisoval veliko nesrečo, ki je zadela Poljsko. Pri tem je opozarjal na zgodovino Poljske. Svoj govor je sv. oče zaključil z besedami: »V tem trenutku lahko skozi Poljsko reke solza, toda tam so se

dobojevale tudi sijajne zmage, zaradi katerih so vam celo vaši sovražniki dali pravično priznanje. Poljska je v svoji burni zgodovini vedela za dobe navidezne smrti, toda prav tako tudi za mnoge dni vstajanja in novega življenja. Upajmo, da Vsemogočni ne bo dopustil, da bi se v vaši državi uničila vera. Kristus se bo zavzel za Poljsko, ker je Poljska odločena, ne propasti!«

gjevič je v svojem govoru poudarjal koristi, ki jih je združništvo prineslo kmetu in se zahvalil vladi, ki je zmerom rada podpirala stremljenja združnih delavcev, da si z razširjenjem združništva opomoreta kmet in mali človek.

d V župnišče je vdrl. Sredi popoldneva je te dni neznan vlomilec vdrl v župnišče v Gozdu pri Kamniku. Župniku Matiji Selanu je odnesel 2500 din, 12 zlatnikov, zlato žepno uro z zlato verižico in še nekaj starega srebrnega denarja.

d Zanimiva puška. Nedavno je bil poklišan na orožne vaje rezervist Danilo Jakšič iz vasi Križevci pri Vinkovcih. Ko so jim delili v vojašnici puške, je dobil Jakšič isto puško, s katero se je boril na solunski fronti. Jakšič ki je ob izbruhu vojne živel v Ameriki, se je prijavil kot prostovoljec v srbsko armado. V njej je ostal do konca vojne. Doživel je umik skozi Albanijo in se pozneje udeležil bojev na solunski fronti. Kakor vsi njegovi tovariši, je tudi Jakšič v spodnji del puškega kopita izvrtal manjšo odprtino, v kakršne so vojaki spravljali denar in druge drobne malenkosti. Ko je Jakšič ob koncu vojne sčel vojaško funkcijo in oddal puško, je v odprtino v kopitu položil listek s svojim imenom in navedbami, v katerih bitkah se je boril. Ko je te dni prišel v roke puško, ki so mu jo dali v vojašnici, so se mu zardeli nekateri risi na kopitu znani. Odvil je železno okovalo na spodnjem delu kopita in na svoje veliko presenečenje našel v odprtini listek, ki ga je pred 21 leti sam vtaknil vanjo. S tem je bilo nepobitno dokazano, da je ta puška prav tista, s katero se je boril na solunski fronti.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Volitve v senat bodo 12. novembra.

p Za ohranitev naše nevtralnosti je potrebno tudi primerno obnašanje prebivalstva. V ta namen je ban naše banovine izdal naredbo, s katero prepoveduje v javnih prostorih sprejemanje glasnih radijskih poročil, dalje prepoveduje nositi kroje, znake in zastave, ki bi pomenile propagando za katero koli vojskujočo se državo. Dalje je strogo prepovedano dvigati roko tako, kakor bi hotel s tem kdo pokazati, s katero vojskujočo državo drži. Prav tako ni dovoljeno prepevati takih pesmi, ki so pesmi ene ali druge vojskujoče se sile. Prepovedano je izobešati propagandne slike in časopise, ki bi imeli namen eni ali drugi državi koristiti ali škodovati. Prav je, da je ta ukaz izšel tudi pri nas.

p Važna zahteva. Kakor poročajo zagrebški listi, so se v Zagrebu zbrali na glavno sejo trafikanti iz banovine Hrvatske. Soglasno so sklenili, naj se započne in podpre akcija, ki bi imela namen, da bi se čim prej

ustanovila samostojna monopolska uprava za banovino Hrvatsko. Dokler pa se to ne izvede, naj se monopolski inšpektorat v Zagrebu spremeni v ustanovo, ki bo samostojno odločala o stanju tobaka, razdelitvi monopolskih predmetov in tobačnih izdelkov v banovini Hrvatski.

p Kdo bo volil senatorje. Kakor smo poročali, bodo volitve novih senatorjev 12. novembra in sicer po zakonu od 30. septembra leta 1931. Po tem zakonu je senat sestavljen iz voljenih in iz imenovanih senatorjev. Po zakonu imajo pravico voliti senatorje: narodni poslanci, vsi banski svetniki tiste banovine kakor tudi vsi župani. Ker pa je zdaj narodna skupščina razpuščena, potem takem prejšnji poslanci ne bodo mogli voliti novih senatorjev. Prav tako pa ne bodo mogli voliti

Očetovo ordinacijo je prevzel

med. univ.

dr. Kazimir Derganc

Ordinira od pol 3 do pol 4 popoldne.

Ljubljana, Komenskega 4. Sanatorium »Emona«.

Telefon 36-23.

novih senatorjev banski svetniki na Hrvatskem, ker sta oba banska sveta bivše savske in bivše primorske banovine bila razpuščena. Po zakonu je minister pravde pooblaščen, da daje avtentično tolmačenje tega zakona, v kolikor bi nastale kake nejasnosti. Minister notranjih zadev pa daje vsa potrebna navodila za izvajanje tega zakona. Zatorej moremo v sedanjih spremenjenih političnih razmerah pričakovati, da bosta minister pravde in notranji minister v spremenjenih razmerah dala novo tolmačenje.

p Za nov volivni zakon. Na seji ministrskega sveta dne 27. septembra so razpravljali o političnih zakonih in sklenili, da se takoj začne izdelovati volivni zakon in drugi politični zakoni. Ministrski svet je poveril pra-

KRANJ

Vse za šolo

ljudsko, meščansko, srednjo itd. dobite v podružnici

Jugoslovanske knjigarne v Kranju

(Majdičeva hiša — sodnja)

vosodnemu ministru dr. Lazarju Markoviću nakol, da sestavi predlog volivnega zakona na podlagi splošnega, neposrednega in tajnega glasovanja, z volitvami po listah in po poročnem načinu.

p Bolgarski časopis »Slovec« prinaša izjavo hrvatskega voditelja in podpredsednika jugoslovanske vlade dr. Mačka. V tej izjavi pravi dr. Maček, da je za male države v Evropi edino modro, da ostanejo nevtralne. Zakaj tudi, če bi stale po naključju na strani zmagovalca, bi jih pred končno zmago uničili. Skupna korist vseh južnih Slovanov je v tem, da skušajo za vsako ceno ohraniti mir. V to smer gredo vsa njihova prizadevanja. Ko je govoril o notranjem položaju v Jugoslaviji, je dr. Maček dejal, da za zdaj ni na dnevnem redu vprašanje o upravni razdelitvi Jugoslavije na štiri samoupravne enote. Glavno je, da se izvede nova politična zakonodaja, zlasti volivni zakon. Volitve po tem novem volivnem zakonu bodo razpisane takoj, ko bo mednarodni položaj popustil.

p Preveč politiziranja. Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« uvodnik, ki ga kočuje takole: Pretirano politiziranje ovira naše gospodarsko življenje in je poleg tega tudi politično nevarno, zato treba politiziranje čim bolj omejiti. Z dobro politiko se to more doseči, če se hkrati zanjo vzbudi tudi zanimanje ljudi. Niso ljudje krivi, če se preveč politizira, temveč krivi so tega oni, ki ne znajo pravilno usmeriti stremljenja ljudi.

NESREČE

n Oj, to nesrečno žganje! V Sarajevu sta pila v gostilni žganje Rahid Šahbegović in Sima Radović. Oba sta bila že močno pijana, ko je Šahbegović brez vsakega poviča zamahnil po tovarišu in mu s pestjo prebil kožo na glavi. Radović je stekel ven in pobral de-

Auto je zdrknil v Pako

V nedeljo, dne 17. septembra se je zgodila v Zg. Dolici pred sotesko Huda luknja težja avtomobilska nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Seidi Frančiška in Orter Marija, obe iz Zagreba, sta se z novim avtom znamke »Hanomag« peljali v smeri iz Slovenjgradca proti Velenju. Pri Hudi luknji, kjer se sedaj dokončavajo obnovitvena dela, je cesta posuta z debelejšim kamenjem in je več ovinok, ki so mestoma zelo ostri. Avto je šofirala Orter Marija. Vstric Smonkarjeve žage je vozilo zadelo v obcestno škarpo, ker je odpovedal volan in potnica ni mogla več obvladati vozila. Ob žagi ima preko potoka lastnik žage nalozene hlode. Tja je zdrknil avto po hlodih na

drugo stran struge na oporni zid, od tu se je pa preukrcnil v 5 m globoko strugo Pake na streho vozila, da so bila kolesa obrnjena navzgor. Potnici sta v smrtnem strahu kričali, ker ju je že zalivala voda in si nista mogli pomagati iz avta. Na motornem kolesu sta se pripeljala ta čas Franc Zavašnik in Krebl Ivan iz Slovenj Gradca ter sta rešila potnici iz neprijetnega položaja. Osební avto g. Slemenika Mihaela iz Slovenj Gradca je obe poškodovanki prepeljal v slovenjgraško bolnišnico. Avto je močno poškodovan: razbite kipe, blatniki, luči in karoserija, zlasti streha je vsa zvita. Škode je ca. 10.000 din. Bila je pač res velika sreča v nesreči, da sta potnici ostali pri življenju.

bel kamen. Ko se je vrnil, je z njim kresnil Sahbegoviča tako močno po glavi, da se je nesrečnik onesvestil. Tedaj pa je Radovič pobral še kos lesa in z njim toliko časa udrihal po žrtvi, dokler so se še kazali znaki življenja.

n Ometen od alkohola ubil najboljšega prijatelja. Okrožnemu sodišču v Banjaluki je bil izročen mizar Slobodan Ostojič iz Bosanske Dubice, ki je s kamnom ubil svojega najboljšega prijatelja, mehanika Jozo Mikuliča. Ostojič in Mikulič sta v družbi več znancev veseljačila po gostilnah. Ko so se po polnoči vračali domov, sta se nenadoma sprla in stepa. Ostojič je pograbil velik kamen in ubil Mikuliča. Zdaj se kesa v sodnih zaporih in obkokuje smrt svojega najboljšega prijatelja.

n Plamen ji je zažgal obleko. Anica Ornik iz Bistrice pri Mariboru je prišla v svinjsko kuhinjo, v kateri je pod kotlom gorelo, vratca ognjišča pa so bila odprta. Dekletce je prišlo preblizu kotla, plamen je siknil skozi pobegnili na dvorišče ter dirjal na okrog, tako da so se plameni zaradi tega še bolj razpihali. Vsa obleka ji je bila v plamenih, ko so prihiteli ljudje na pomoč ter ji goreče cunje strgali s telesa. Bila je takoj prepeljana v mariborsko bolnišnico, kjer pa ji niso mogli več pomagati.

D S karbolineom ni šale. V belgrajskem občinskem kopališču so namazali kopalni prostor s karbolineom, a prehitro vanj spustili vodo in pozabili opozoriti občinstvo, da voda še ni primerna za kopanje. Zaradi hude vročine onih dni so se številni kopalci zatekli v vodo in nad 50 jih je obolelo za srbečo in bolešno kožno boleznijo. Zdravniki so ugotovili, da je boleznij vzrok razkuževalno sredstvo pri preureditvi kopališča. Prizadeti zahtevajo od občine odškodnino.

Poljski duhovniki - junaki

V Makovu na jugoslovansko-romunski meji so se te dni odigrali zanimivi prizori ob prihodu večjega števila poljskih beguncev, ki potujejo iz Romunije čez našo državo v Francijo, kjer mislijo stopiti v novo poljsko armado.

Prva skupina je dopotovala na jugoslovansko-romunsko mejo s petimi velikimi tovornimi avtomobili. Med drugimi begunci so bili v avtomobilu tudi štirje katoliški duhovniki. Najodličnejši med temi duhovniki je dr. Nikodem Medvedsky, tajnik poznanske nadškofije in papeški vikar. Drugi je Franc Seredsky, urednik največjega katoliškega tednika v Krakovu, tretji in najzanimivejši pa je vojaški kurat Anton Takovsky. Ta je 20. septembra priletel z lovskim letalom iz Bresta Litovskega v oblegano Varšavo in prinesel poveljniku varšavske obrambe važna sporočila poveljstva poljske vojske v Brestu.

Takovsky je star 62 let in je bil že med svetovno vojno vojaški duhovnik. Pozneje pa se je izuril za pilota in je bil eden najdrznejših in najbolj slovitih letalcev v poljskih legijah, ki so se borile za svobodo svojega naroda. Odlikoval se je tudi v bojih leta 1919 in 1920, ko so Poljaki ustavili boljševiški napad ob Visli ter pognali rdečo vojsko proti Moskvi. Takovsky se je priglasil kot letalec tudi v sedanji vojni in je izvedel več važnih

Treba se bo še bolj strniti okrog Cerkve

Stanovski list za slovensko delavsko mladino »Mi mladi delavci« piše:

»Dogodki zadnjih dni so prinesli kruto razočaranje prijateljem in zagovornikom Kominterne, ki se na vso moč ogibajo in otepajo vprašanja: Kaj je vodilo komunistično Rusijo, oziroma Stalina, da se je gospodarsko in vojaško zvezal s tistim nemškimi narodnim socializmom ali fašizmom, proti kateremu so prav komunisti razlili v zadnjih letih toliko žolča, psovki in sovraštva.

Različna »tolmačenja« in izmikanja pol ali neuradnega značaja ne morejo prikriti dejstva, saj celo vodilni komunisti današnje Francije, Anglije in Belgije priznavajo (da ne omenjamo tu francoskega, angleškega in belgijskega delavstva, ki po podpisu tega pakta v trumah izstopa iz komunistične stranke), da je s tem komunistična Rusija na najbolj viden način obrnila hrbet svoji ideologiji, kakor tudi zapeljanemu proletariatu, ki v sami Rusiji že

nad dvajset let zastoj čaka raj, katerega mu obeta Marxov evangelij.

Razmišljanja o vzrokih, ki so dovedli do tega tako nenadoma sklenjenega prijateljstva, ne spadajo v naš list. Za nas je najvažnejše spoznanje, da sta se tu združila pod pretvezo »miru« dva najmočnejša in najvplivnejša sovražnika katoliške Cerkve, česar nobeden od njiju ne zanika.

In to je tisto, kar nas mora še bolj strniti in povezati okrog svete Cerkve, ki že 2000 let oznanja edino pravi mir, mir Kristusov na zemlji, katerega pa Bogu sovražno človeštvo noče sprejeti.

To dragoceno spoznanje naj še posebno nam, mladim delavcem, odpre oči, da bomo glas Cerkve še bolj poslušali, ki že leta in leta očetovsko svari in opominja delavstvo pred temi kopicami lepih, vabljenih, a praznih besedi, ki nimajo drugega namena, kot da oropajo že tako zapuščeno človeštvo Boga in vsega, kar je višjega v njem.

DROBNE NOVICE

Sovjetske zaloge nafte znašajo 32% vseh svetovnih zalog, trdijo boljševiki.

Poljska podmornica »Zbyk« se je zatekla v švedsko pristanišče Baxholm. Ze tretja, ki je ušla Nemcem.

20.000 poljskih beguncev je doslej na Madžarskem.

Francoska vlada je sklenila razpust komunistične stranke.

Nemška letala se poskušala z napadom na škotska pristanišča — brez uspeha.

Hudo je obolel praški nadškof kardinal Kaspar.

Okoli 50 nemških ladij, ki ne morejo iz pristanišč, je sedaj v ameriških vodah.

250.000 vreč peska bo varovalo sloviti francoski muzej Louvre v Parizu.

Nemški vojaki so se na Poljskem borili za Sovjete, pišejo švičarski listi.

Srednje šole v Franciji prično s poukom sredi oktobra.

120.000 palestinskih Judov se je javilo v prostovoljsko angleško vojaško službo.

Izvor dragih kovin je prepovedala turška vlada.

Perušena Varšava se je vdala nemški vojski.

Novi predsednik poljske vlade — zaenkrat v Parizu — je general Sikorski.

Novi predsednik poljske republike je Radkiewicz; Mosciski je odstopil.

44 milijonov 300 tisoč prebivalcev šteje sedaj Italija.

500 milijard dinarjev znaša vojni proračun Anglije za bodoče leto.

Nemški uradni krogi zanikajo vest ameriškega časnika za Knickerbockerja, da so nar. soc. voditelji naložili v tujini 170 milijonov mark.

Francosko letalstvo je bolj izurjeno kot nemško, pišejo italijanski listi.

Več hudih potresov je bilo okrog turške Smirne.

Nizozemska je začela sidati svoje »Magnotovo črto«, ki bo obstajala iz treh trdnjavskih pasov.

nalog, med drugimi tudi polet v oblegano Varšavo. Ko je to svoje delo opravil, se je na nekem zasilem letališču v Varšavi spet dvignil ter s tistim letalom krenil proti romunski meji. Z drznimi zvijačami se mu je posrečilo preleteti nemške postojanke in se izogniti vsem granatam. Med potjo so ga večkrat ločila nemška lovska letala in ga obstreljevala ter mu hudo poškodovale aparat. Ker je imel hitrejše letalo in ker je bil navzlic svojim sivim lasem boljši pilot, je ušel vsem zasledovanjem in dosegel tuje ozemlje. Na meji med Podkarpatsko Ukraino in med Romunijo pa je moral zasilem pristati, ker mu je zmanjkalo bencina. Brez hrane in brez vsega je v mrazu taval dva dni po bukovinskih gozdovih, nazadnje se je obnemogel zgrudil v jarek ob poti in se onesvestil.

Ko se je zavedel, je ležal v romunski bolnišnici v Černovicah — njegov divji polet se je še kolikor toliko srečno končal.

Takovsky je zdaj dopotoval z drugimi begunci v našo državo in pojde v Dubrovnik. Ostati misli tam pri dubrovniškem škofu dr. Careviču, svojemu prijatelju iz mladih dni. Takovsky je tudi naš ožji znanec, saj se je leta 1935 s poljskim zastopstvom udeležil evharističnega kongresa v Ljubljani. Ta neznan duhovnik spada v množico brezimnih junakov, ki so se borili z vsami silami za poljsko zemljo do zadnjega ter spravili s svojim junakstvom v začudenje ves svet.

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG
MEINEL-HEROLD MARIBOR

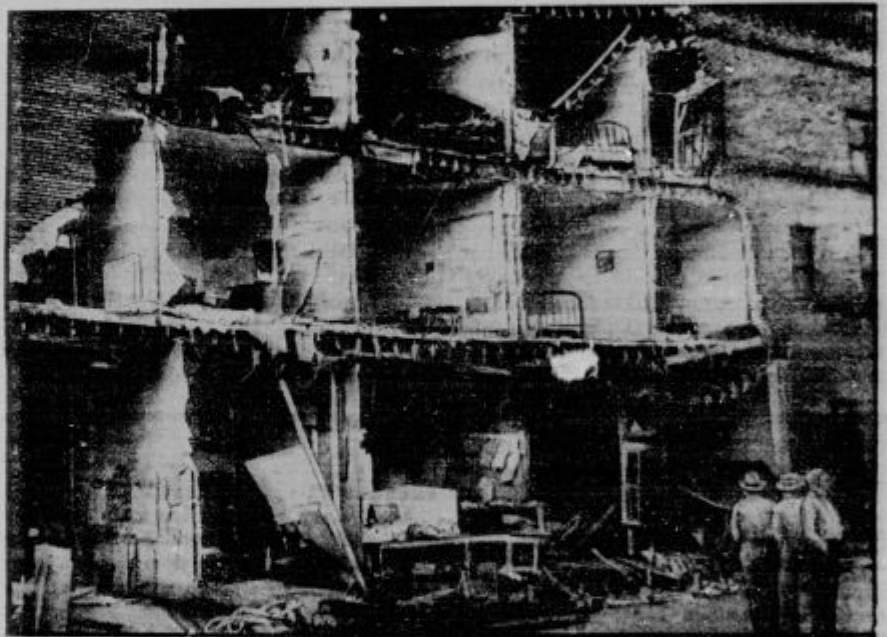
Nemški pionirji popravljajo železniški most, ki so ga razrušile poljske čete

Nemški in sovjetski general sta se srečala

Tudi vojak je zadovoljen, kadar se utegne odpočiti in nekaj toplega zaužiti

Strahote letalske vojne. Hiša v Varšavi, katero je presekala letalska bomba

Moderna vojna uničuje milijone. Sestreljen teški bombnik, ki je vreden celo premoženje

Mali tank nalagajo na vtomobil

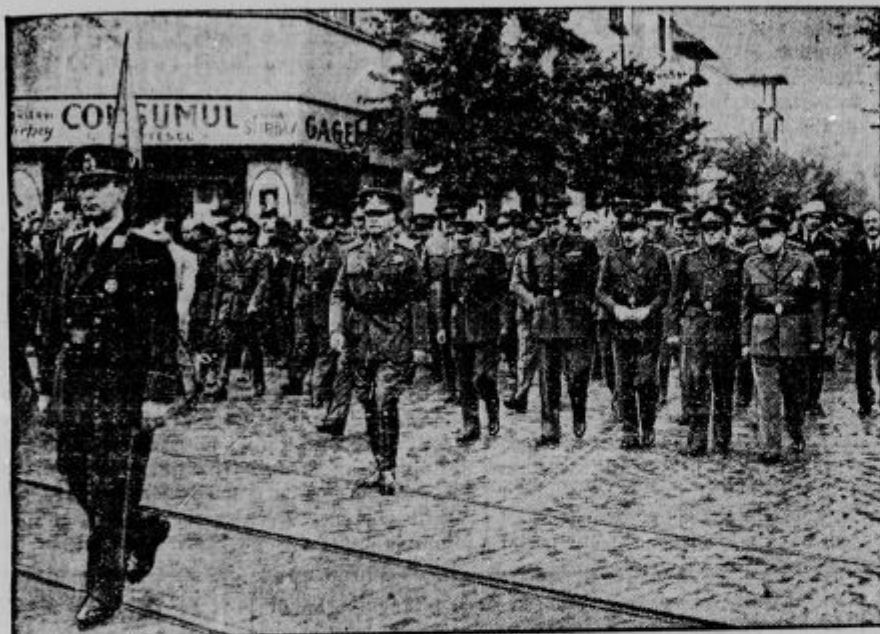
Kemični inštitut tehniške fakultete v Ljubljani v delu

Vida Piljeva, soproga Slovenčevega urednika Alojzija Ilija, je pretekli teden umrla v Ljubljani. Naj počiva v miru!

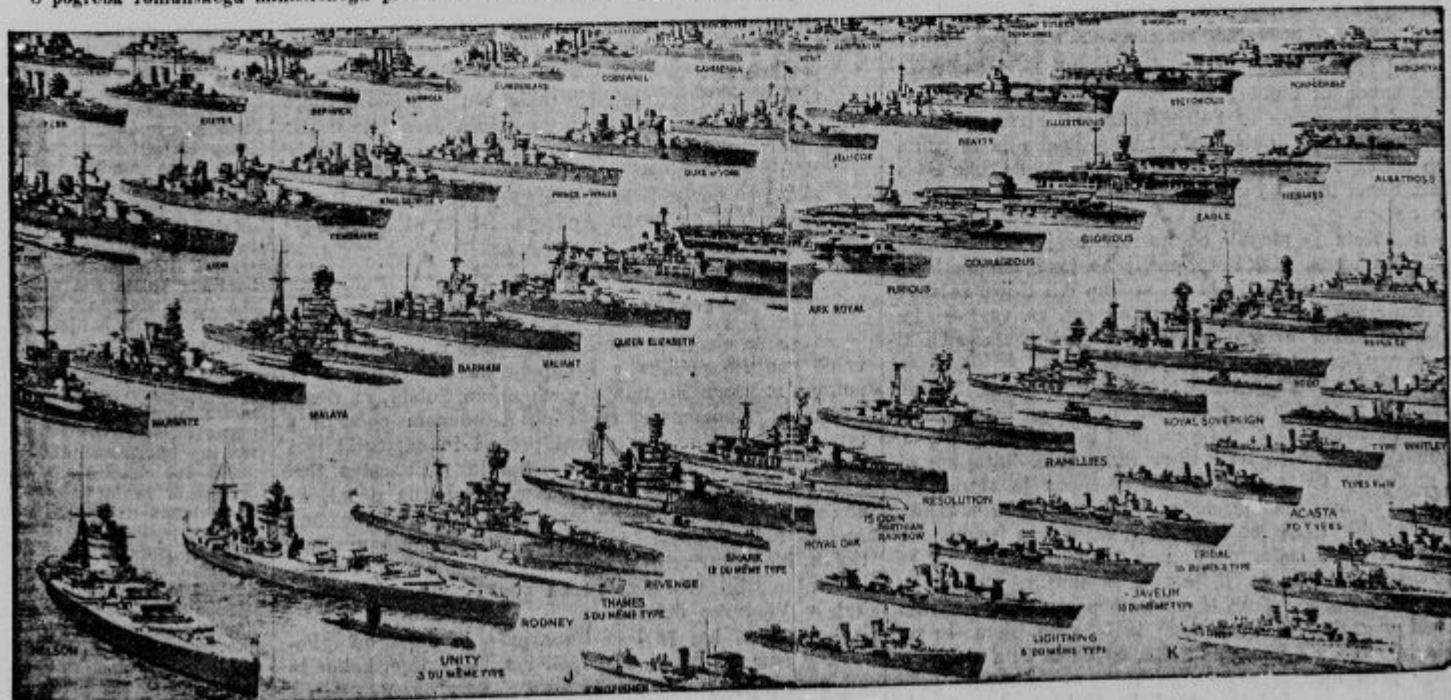
Del vseučiliške knjižnice v Ljubljani, ki bo kmalu dovršena in predana svojemu namenu

S pogreba romunskega ministrskega predsednika Calinesea. V ospredju člani romunske vlade

Slovenski dom

JB NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICI UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLAD.

To morje bojnih ladij predstavlja angleško vojsno mornarico, ki je brez dvoma najmočnejša na svetu

RAZGLED PO SVETU

RUSIJA

s Ribbentrop ponovno v Moskvi. Te dni je nemški zunanji minister ponovno priletel z letalom v Moskvo. Povabil ga je sam Stalin in uradno poročilo o nsmenu obiska je vedelo povedati samo to, da se uporajo hitro urediti vsa vprašanja, ki so nastala med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo zaradi Poljske. Ker sta bila v Moskvi še turški zunanji minister Saradzoglu in estonski zunanji minister Seidter, je ves obisk dobil še večji pomen. Ribbentrop je bil v Moskvi dva dni. Večkrat se je sestel z Molotovim, Stalinom in njegovimi pomočniki. Ob zaključku razgovorov je bilo objavljeno, da sta se Nemčija in Sovjetska Rusija še bolj zvežali. Sklenili sta pogodbo o novi razdelitvi Poljske, ki bo poslej končna. Pogovorili sta se o tem, kako bosta še naprej med seboj trgovali, prav tako pa sta sestavili tudi načrt o tem, kako bosta pritisnili na Francijo in Anglijo, da se bo vojna na zapadu zaključila. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je ob odhodu iz Moskve izjavil še, da se bosta Nemčija in Sovjetska Rusija še nadaljevala. Von Ribbentropov obisk je torej še tesneje povezal stike med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

s Estonska — ruski protektorat? Meč Estonsko in Sovjeti je bil sklenjen te dni sledeči dogovor: 1. Obe državi bosta druga drugi pomagali politično, pa tudi z vojaško silo, če bi bila katere izmed njih napadena od kakšne evropske velesile na Baltskem morju ali pa na kopnem preko ozemlja La-

tvijs. To velja tudi že samo ob primeru grožnje in neposredne nevarnosti napada. 2. SSSR se obveže, da bo estonski armadi nudila pomoč glede dobave orožja in vojnega materiala, kadar se bo to izkazalo za potrebno. 3. Estonska republika priznava, da ima Sovjetska unija pravico, da si zgradi na estonskih otokih Dalem, Osel, Kijumaja, Dago in v mestu Paltiski (pod Rusijo: Baltiški Port, jugozapadno od glavnega mesta Talina, bivšega Revala) oporišče za vojno brodogradnjo ter več letalskih oporišč, katera bo kupila po izjemni ceni. V teh mestih in oporiščih ter aerodromih bo SSSR imela pravico, da vzdržuje določeno število kopnih in letalskih sil. 4. Niti Estonska, niti Sovjetska unija ne bosta sklepali nobenih zvez ter se ne bosta pridružili nobenim koalicijam, ki bi bile naperjene proti eni ali drugi podpisnici te pogodbe. 5. Mesta in letališča, ki bodo služila za oporišča sovjetskemu brodogradnjo in letalskim silam, ostanejo ozemlje estonske republike. Ravno tako ostane Estonska suverena v vsakem pogledu, tako v političnem kakor v gospodarskem in socialnem. Pogodba stopi v veljavo šest dni po podpisu in traja 10 let. Pogodba se lahko avtomatično podaljša za nadaljnjih 5 let, ako je ena od pogodbenih strani ne odpove pred iztekom ali po izteku.

ITALIJA

s Počanica kardinala Hlonda. Primes Poljske kardinal Hlond je po vaticanskem radu naslovil v poljskem jeziku na Poljake poslanico, v kateri najprej posravnja svoj junaški narod, ki je v težki preizkušnji postal

predmet tolikega občudovanja in sočustvovanja vsega sveta. Poziva svoj narod, da naj v polnem zaupanju na Boga in na pravico prikaže dne, ko se bo vrnilo njegovo svobodno življenje, ki bo trdnješe in srečnejše, kakor kdajkoli v preteklosti. Potem je kardinal Hlond pozval svoje rojake, da naj mirno delajo naprej, naj bodo med seboj složni, naj goje bratstvo in živo verako življenje ter ostanejo zvesti svoji cerkvi in duhovščini ter svojim krščanskim in narodnim običajem. Kardinal Hlond se je poklonil junaški poljski vojski, predvsem pa Varšavi ter tolažil ranjene in ujetnike, tisti pa, ki so padli, bodo vedno živeli v zgodovini. Posebno se je spominjal svoje poznaniško-gnezniške nadškofije. Obrnil se je k Materi božji čenstobovski in ostrobranski, da bi se ponovil čudež 20. stoletja, ko je Poljska premagala sovražnika krščanstva. Dejal je, da toliko trpljenje in tolike žrtve, ki jih je prinašal poljski narod hrabrega srca za krščansko svobodo, gotovo ne bodo zaman pred Bogom in da bo Poljska zopet vstala.

AMERIKA

s Rasse. V Pueblo, Colo. sta praznovala 40 letnico poroke zakonca Mramor. Dvanajst otrok sta vzredila, od teh jih je živih še deset. Otroci in mnogo slovenskih rojakov so privedli prisrčno domačo slovesnost, s katero so hoteli poudariti lepi in rodki jubilej dveh korenitih Slovencev, ki sta ostala zvesta svojemu narodu in veri svojih dedov. — V Clevelandu O. je umrla Marija Polončič, vdova, rojena Sigmund, v starosti 70 let. Doma je bila iz vasi Kozaršče, fara Stari trg pri Ložu. — V Oaklandu, Calif. je srčna kap zadela Josipino Kavšek roj. Gromnik, v starosti 63 let. Pokojna je bila doma iz Starega trga pri Vinjki gori na Dolenskem. — V Duluthu, Minn. je umrl Joseph Stariba v starosti 54

Besede

(Povest)

Spisal K. Velikanja, ilustriral akad. slikar L. Šušmelj

Silke iz tromesečne kroglice o naših krajih.

>Saj nisem sama! Bog ve, koliko jih je, ki ne dobe fanta, kakor bi hotele? In če bi bil kdo drugi, pa bi ga pomečkal kamen na Selburškem, ali bi se mu mima sprožila v obraz! Kakor Kasku! se je spomnila in čutila ostro bolečino pod sročem. Rosa bo tudi jokala, obe bova jokali. Samo Rosa bo razumela! je premišlovala krošnjarjevo novico.

In zabela je plakati ob sročih, ki je zadela Rozo, ko Maksa nima. >Ce Rosa, zakaj ne jaz? Misliha bom, da ga je mima. Samo da bi bil srečen. Ali ti gre za vse? Ce Rosa, zakaj ne jaz, saj mi ne gre za vse! — Pa se dereš, kakor bi šlo za vse, se je kregala. >Ali ti gre za vse?<

In odgovoril ji je tajen glas, da gre za vse. Za vse veselje in vso srečo in življenje. >Kadar ga bom videla, bom jokala!< je rekla, sedla na hloč in ni vedela, kaj bi. Gledala je kokeži na trati, ki so razgrebale, čutila smrad od gnoja, ki se je paril v senecu, čutila je smrad, ki se je širil izna hločev, toda ni se mogla preuakniti. Kakor bi bila okamenela ter bi ji noge bile lesene. >O, jokala pa bom, kadar ga bom videla!< je rekla, pa se ni dvignila. Zdelo se ji je, da je zmrla; gledala je svoje boste noge, kakor bi bile nekoga drugega. Sama pa leži v grobu in samo lesen kril je na njem. In ne imela bi moči, da bi se dvignila, če se bi bila znašlašila korake pred hišo.

Ruparica je gledala, zakaj je grahusta kokež pribežala izna vogla.

>Ti si?< je vprašala Vido, ki se je pripognila, kakor da kaj pobira.

>Jaz!< je rekla.

>Ze dolgo te nisem videla!<

>Res, zdaj ni mnogo časa. Vodo moram nositi; mama bere, jaz moram pa skrbeti za hišo!<

>Pridna si!<

>Doma moram ostati!< je rekla. >In je prišel Jernej! In! Naj da Rezka Andreju in ga poroči, Jernej je dejal, da potem fantje bolj vidijo dekle če jim punca to da!< Molila je zavojček.

>Zdaj se norčuješ še ti z menoj!< je kriknila Ruparica. In to naj da Rezka Andreju. Ali te ni sram?<

XXXI.

Mrtvaški sven in gnojnica.

Tega še nismo povedali: če razpneš roke na pol, ali vržeš konjsko podkev v Predmeji na tla, potem je v notranjem krogu Predmeja, v zunanjem Golaki, na dežni Caven in Modrasovec, cesta po čavenskem pobožju s predori in mostom čez glavni prepad in odtočniki pod cesto, kakor bi bila v zidu velika in skrivnostna trdnjavska okna in Skuk in Platna. To je na desni, če gledaš proti Ajdovščini. Na levi je Otlica s svojim Oknom, Maj in Skolič. Vse to je spređaj. Zadaj pa je v vencu Golak, Medvedji vrh, Vrtec, Korje stene, Kapljice, Obrekovica in Oblj vrh. Kar ni na podkvi, strmo pada čez Vrh v Vipavsko dolino.

>Bog ve, kaj je bilo Ruparju!< je dejal on. >Po-zdravil sem ga, pa ni nič videl. Podil je konje, kakor bi bil obseden.<

Liker je bil Otličan ter mu je poleti svitilo večerno sonce čez Lokavček in Platna. Obstal je bil na Vrhu pod

RAZNO

Vrtince kot solata. Kalifornijski vrtnarji se morejo spraviti svojih vrtin v denar. Mladih parov je vse premalo, ostalih iznajeteljev lepih vol pa še manj. Koleno so jo pogrnulari. Cvetne polste so skubali, jih polisteno začnili in dograli, da vrtince nikakor niso slaba jed. Potem spet so jih servirali sveže kot solato, jim primešali olja in jogurta in kar se spada zdravcu. Kone je bila ta barvnata solata sila okusna in je sedaj na vseh jedilnih listih kalifornijskih mest.

Posebno bolnišnice za ptice imajo v američkem mestu Memphis. Vodi jo gospa Ethel Lawrenceva. Dnevno sprejema in od-pokliča več desetih malih dvoosolnih in lahkokrilnih pacientov, ki bolihajo bodisi na polkohobah, slabi prebavi, izpadanju perja, sobotolu — pardon — jezikiobolu in še drugih podobnih težjih boleznih. Namesto postelj ima mehko opremljene tiskine, pri ope-acijah ji služi stotine instrumentov, za prehrano malčkov pa skrbi posebna kuhinja. Medtem ko teži bolniki zapirajo

PO DOMOVINI

Rateče so dobile novega župnika

Ze 43 let je preteklo, odkar je tukajšnja fara sprejela dosedanjega župnika, konzistorialnega svetnika g. Lavtičarja Josipa. Dolga leta, a prišel je čas, ko si je tudi on zaželel zasluženega počitka. Z ganljivimi besedami se je preteklo nedeljo poslovil od rateških faranov, ki so s solznimi očmi sprejeli poslednje besede svojega dušnega pastirja.

V četrtek, dne 28. septembra, pa smo zelo slovesno sprejeli novega župnika g. Kristijana Cudermana. Neumorna dekleta so nabrala cvetje, s katerim so okrasile cerkev. Može pa so postavili mlaje in tako dali zgled mlajšim fantom, ki so se odtujili tej tradicionalni navadi. — G. Cuderman se je pripeljal s popoldanskim vlakom v spremstvu radovljiškega g. dekana in kraniškogorskega g. kaplana. Na postaji ga je pričakoval dosedanji g. župnik ter g. župan Pintbah Josip s občinskimi odborem.

Pod cerkvijo, kjer je bil glavni sprejem, ga je pričakovalo zastopstvo raznih društev, šolska mla-

dina ter ostalo občinstvo. Izmed navzočih društev ga je prvi pozdravil v imenu Fantovskega odseka g. Kajzar Franc ml. v kroju, za gasilce g. Osvald Josip, dalje g. Dolinar za SPD in za Katoliško izobraževalno društvo g. Juvan Janez. Tudi Dekliški krožek ni izostal in ga je v njegovem imenu pozdravila gđ. Juvan Anica. Po končanih pozdravih se je spreved razvil v cerkev, kjer je podelil novi g. župnik svoj prvi blagoslov.

Novemu g. župniku želimo dolgo vrsto let najprijetnejšega bivanja med nami, s prošnjo, da mu Bog pomaga opravljati njegov težki poklic!

S tem se hvalijo

V ponedeljek zjutraj sem srečal pijanca. Mlad fant je bil, močan in postaven je zgedel, pa ga je alkohol tako ovil, da se je komaj zibal proti domu, počiva je ob vsakem stebrišču pri žitni ograji.

Naslednjo soboto sem ga videl zopet in to pot v gostilni. Pri okrogli mizi v kotu je sedel s tovariši. Bili so že malo v rožicah in so se hvallili, kdo največ vina nese in kdo je bil največkrat pijan.

let. Doma je bil iz Semiča v Beli Krajini. — V Girandu, Ohio, je umrl George Bajuk, v starosti 74 let. Doma je blizu Metlike v Beli Krajini. — V Imperialu, Pa. je nagloma umrl rojak John Guzelj, star 57 let. Doma je bil v Gorihah pri Medvodah na Gorenškem. — V Clevelandu je v mestni bolnišnici umrl Rudolf Koletič v starosti 52 let. Pokojni je bil doma v Krakovem v Ljubljani. — V Clevelandu O. je po dolgi bolezni umrl rojak Joseph Skofca, po domače Malnarjev, doma iz vasi Lopata v Hinjski fari. Dočakal je lepo starost 82 let. — V Chicagu, Ill. je umrla Mary Strubel roj. Stajdohar. Rojena je bila

v vasi Podgrad, fara Stari trg ob Kolpi na Dolenjskem. — V Greenbourgu, Pa. je podlegla operaciji rojakinja Pavlina Koweles roj. Sever. — V Imperialu, Pa. je umrl komaj 25-letni rojak John Eržen. — V La Salle, Ill. je podlegla srčni hibi Frances Zaverl roj. Kerstel, v starosti 58 let. Doma je bila iz Dola pri Celju. — V Little Falls, N. Y. je bil pri delu v tovarni ubit rojak Jakob Petkovšek. Pokojni, ki je bil star 56 let, je bil doma v Rovtah nad Logatecem. — V La Plati v Argentini je umrl po kratki bolezni Andrej Lipičar v starosti 40 let. Doma je bil iz Kala pri Kanalu v zasedenem ozemlju.

svoje trudne veke, pozdravljajo rekonvalescenti svojo zdravnico s živahnim živ-žavom.

Trdnjava Marion pri mestu St. Augustine, Fla. so sužnji gradili 118 let. Zgrajena je bila iz peska in morskih školik.

Nove italijanske puške so nekaj posebnega. Dolge so komaj 1,30 m, patrone so manjše in lažje, predorna sila krogla pa bo večja. Namesto dosedanjega bajoneta, ki je imel samo enostransko rezilo kakor sablja, dobijo italijanski vojaki krajše bajonete z rezilom na obeh straneh. O novi italijanski puški piše časopisje, da združuje vse prednosti stare, a je vrh tega lažja in priročnejša.

Prefrigani kramar. — Kramar je odhajal po pošlih. »In če bo treba ostati od doma več ko en dan, ti brzojavim.« Ona: »Pribrani si stroške. Telegram sem že snoči brala, našla sem ga v tvojem žepu.« — Kramar menda ni odpotoval.

Divje kose. Na Santa Catalina, otok v Kaliforniji, se nahaja okrog 50 tisoč divjih koz. Prvi par koz so tja privedli pred več stoletji portugalski mornarji.

Oknom in z roko zasenčil oči, ko je strmel v žarečo sončno oblo. Gozdarska hiša na Cavnu se je svetila kot bel golob.

»Nič še ne kaže k dežju! Sonce je še zmerom v mrčuču je rekel ženi. Bila sta v Ajdovščini in dasi sta v strmi rebri počasi stopala, sta morala počivati na Vrh. Ponavadi niso ljudje hodili v soncu po rebri, a danes je imel Likar še pot. Prislomila sta koše na skalo ter si otirala znoj. Na strmem robu so cveteli žvenikeljni ter kimali v sapi, ki je vleka čez Vrh.

»O, vsem je županč glave zmešal. Prav zdaj je bilo treba! Ali mislite kaj drugega? Zlica vam zastane, ko zajamete! In če drugim tako, zakaj ne Ruparju?«

»Saj bi bil, če ne bi bil izpregel konj in ubil psa s trikeljcem! Še najboljši bi bil. Pa je psa ubil!« je rekel nevoljno, ker ga je jezilo, da je žena boljše vedela. »Zdaj so pa ljudje hudici!«

»Psa pa je ubil!« je potrdila.

»Vidiš, zato pa je zdaj tako. Naj počaka!«

»Pa naj počaka!«

»Nič še ne kaže!« je dejal in žena je vedela, da noče povedati, da ne kaže k dežju. Obrnil je s tem besedo, gledal na Platna in Cavensko cesto. Vozovi so šli spet iz gozda in se v daljni nižini videli kakor počasi premikajoče se mravlje. Zavil je voz okoli pobočja in spet in spet. Dasi je oko razločilo smer, so vozovi izginjali v prahu in vetru. Čaven se je zdel, da žehiti v vetriču. Ozračje se je treslo in trepetalo. »Se ptičji čutijo sušo!« je rekel.

»Vse!« je rekla. »Ali veš, da mi je, kakor bi me nekaj rezalo po hrbtu. Piješ, piješ, pa si moker, a žeye ne zadušil!« je rekla ter se obrisala. »Zeje ne ugasiš. Samo ne vem, kaj bo, če ne bo dežja. Saj je že bila suša, samo take vročine ne pamtim!«

»H... v nedeljo smo ga pili«, se je pobahal naš znanec. »Trije smo bili, pa smo ga deset litrov udušili. Pa ona dva nista veliko pila, zato sem bil glavni pivcec jaz. Stavim, je udaril nato po mizi, da sem ga tedaj sam pet litrov požrl. Potem je tolmačil še, kako je šel domov, da se mu ni nič poznalo in kako je doma mater nalaгал...«

Pa ni ta fant edini med nami. O koliko ima bratov po naši domovini. Mesto, da bi se sramoval, ker se je napil prav po živalsko, se pa še baha, koliko ga je spil. Pri tem se pa najraje še za kak liter zlaže. Revez misli, da ga bodo ljudje imeli za junaka, ker toliko vina popravi.

Kdaj se bomo vendar Slovenci odvadili pijačevanja, ko imamo med seboj take ljudi, ki pijačevanje povzdigujejo. Še veliko besed bo treba, da bodo vsi spoznali, da je pijačevanje grdo in za Slovence pogubno, kajti šele potem bo rodilo protialkoholno gibanje kaj uspeha. Hlatter.

Iz raznih krajev

Smartne pri Litiiji. Ono nedeljo je priredil cerkveni pevski zbor koncert nabožnih pesmi. Zelo lepo so nam zapeli naši pevci, kar pričajo pohvalni izrazi dr. Kimovca, ki se je osebno udeležil koncerta. Na orglah, katere je letos temeljito prenovil Jenko iz St. Vida, je spremljal petje in izvajal svoje mojstrovine prof. Matija Tomc. Solo točke pa nam je leno podal naš znanec Mirko Premelič iz Ljubljane. — Pretekli mesec so se končala dela pri regulaciji Kostrevnišnice. Ze lansko leto je dala banska uprava na pobudo in prošnjo tukajšnje občine regulirati dobrih 150 m te rečice, letos pa zopet toliko. Sedaj je izključena nevarnost poplave, ki je sicer ob vsakem večjem deževju poškodovala bližnja polja, hiše in ceste. Pri tej regulaciji so bili zaposleni domači brezposelni delavci in občinski reveži, ki so si tako skoro dva meseca služili svoj kruh in se občini in bankski upravi na tem mestu zahvaljujejo. Ob tej priliki naj bo še omenjeno, da je nujno potrebna tudi ureditev Reke v Loki pri pokopališču. Tudi tukaj naredi voda vsako leto dosti škode bližnji elektrarni, polju in cesti. Tako je na primer letos neki šmarčinski posestnik trikrat krompir sadil, pa mu je vse voda odnesla, tako da nima sedaj kaj spraviti.

Hotič. V nedeljo 24. septembra se je v ganljivih besedah poslovil od nas gospod župnik Kristijan Cuderman, ki je odšel na novo službeno mesto v Rateče-Planico. Marsikatero oko je bilo solz-

Kamenje pod Otlico je bilo vroče, da so se kotorni skrivali v senci. Zdeli so, kakor bi jih kaj prikovalo. Samo če si skoraj stopil nanje, so prhnili in zleteli. V suhem zraku je bilo slišati železne glasove. Nad njimi je vreščal sokolič ter drobil ob robu otliškega Okna kakor nočni metulj. Kotornov si ni upal zgrabit, zato pa je pobegnil z rebri palček ter se vsiljivo sukal na ogradi. Drobnji ptiči imajo na Gori mir pred vrabci. Prve vrabce vidiš šele pri Slokarjih, v sneg in led si ne upajo. O, poleti bi že šli, če bi jih zima ne pregnala. Poleti je vročina in v rebri te prijema omotica.

»Če piješ kozarec vina, si tamast; če ni pivo hladno, ni dobro, če je na ledu, prehladiš želocec. In piva ne moreš piti zmerom. Če je voda samo hip v posodi, je mlačna. Če je pivo postano, je kakor lug in strup!« je pomislil. »Ker ste ženske bolj občutljive!« je dejal na glas.

»Če smo ali nismo: meni suša že leze v ude, kar čutim jo. In čuti jo živina; ne more ostati na mestu, samo šla bi, šla. Na Salcburškem pa je deževje, pišejo. Po cele dneve da gre. Čudno, česar je pri nas premalo, je drugod na pretek!«

Njemu se je kakor rečeno mudilo. Od Vidmarja je prejel vabilo, naj pride na snidenje zaradi župana. »Kakor bi imel čas tako daleč!« je godrnjal. Prišla sta domov. Čez čas je spet stopil na prag, oblečen je bil v pražnje in jopič nosil na rokah.

»Zdaj je čas!« je rekel Smodin po pozdravu in ko sta prišla v besedo. »Ker sta si Rupar in Vidmar v lasih in ima Vidmar toliko za seboj, da z nami lahko postane župan, bomo zahtevali, kar na mmanjka. Zdaj naj Dolčani dajo kaj na Otlico. Če bi takrat ne bilo starega Kušina, bi že cerkve ne imeli. K sreči je bil on vrgel stotak na kožu!«

(Nadaževanje prihodnj.)

no, ko se je gospod postavil na čelo svojih vernikov. Deset let je vršil med nami dušno-pastirsko službo in med tem časom mnogo storil za našo župnijo. Župno cerkev je popolnoma prenovil in ji preskrbel nove zvonove. Kdor koli ga je spoznal, ga je moral vrljubit. Bil je ljubezniv do vsakogar in darežljiv do skrajnosti. Zelo je ljubil otroke in občeval z njimi po očetovsko. Mnogo se je trudil za širjenje katoliških listov. Bil je pravi oče župnije. Gospod župnik, za Vaša velika dela iskrena zahvala. Na novem službenem mestu Vam želimo mnogo sreče in blagoslova ter se Vas bomo vedno spominjali.

Raka pri Krškem. »Je pa davi slanica padla, letos dokaj prerana. Ajda, ki je lepo kazala, je postala njena žrtev. — Da se bo sol pocenila, smo čuli te dni. Z odobravanjem je ljudstvo sprejelo ta tako potreben ukrep. Da bi le skoraj že tudi stopil v veljavo. Upajmo! — Na Mikotih je odšel v večnost Rok Butolin. Večni mu mir!

Zg. Brnik. V nedeljo 1. oktobra je odšel v večnost Anton Skubie v starosti 53 let. Bil je načelnik gasilcev, občinski odbornik, blagajnik kmetijskega in obrtnega društva, oskrbnik dveh posestev, čevljarski mojster ter ugleden gospodar. Posestvo je lepo uredil in zelo povečal, da je res lepa domačija. Zapušta ženo in 6 otrok: 4 sinove in 2 hčeri. Bog mu bodi milostljiv!

St. Andraž pri Velenju. Že kot prvi jesenski dnevi so nam prinesli občutno elano, ki je skoro docela uničila sjo. Le tisti, ki imajo svoja posestva v višjih legah, je še bodo imeli nekaj. Kakor vsi znaki kažejo, bo menda letošnja zima le huda. Saj se že mnogi posestniki pritožujejo, da jim je zajec sedaj v septembru oglođal mnogo sadnega drevja.

Kostanjevica. Zadnje nedeljo smo imeli sešatek somišljenikov JRZ, ki pa se je razvil v pravo zborovanje. Prav do srca nam je segel govor ministra dr. Kreka o zunanjih politiki. Razpili smo se z zaupanjem v naše voditelje v prepričanju, da smo na pravi politični poti. — Na kvartno nedeljo so se pojavili na žeganju pri Materi božji na Sili novcah žeparji in so imeli v teh razburjenih dneh bogato žetev.

St. Gotard. Lepo uspeła politična shoda krajevne odbora JRZ sta se vršila v nedeljo 24. septembra v St. Gotardu in Čemšeniku. Zborovalce je bilo v obeh krajih polna dvorana in besede bivšega narodnega poslanca Ivana Streina so pomirjevalno vplivale na poslušalce, kar je osobito v sedanjem času potrebno. Z zanimanjem smo sledili govoru g. Streina o zunanje in notranje političnih

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni
nabožni mesečnik v naši državi.
Ima vedno lepe slike v bakrotiskju. Pišite, da ga Vam pošljejo
na ogled. Naslov: »Bogoljub«,
Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

dogodkih. Ob zaključku smo vsi enoglasno izjavili, da kakor smo pri zadnjih volitvah, bomo tudi pri bodočih pokazali zvestobo našemu voditelju dr. Antonu Korošcu. G. Strein je imel pri nas že nešteto shodov. Rad pride k nam, pa ne samo takrat, kadar se bližajo volitve, ampak na vsako naše povabilo se rad in ob vsakem času odzove. Tak sestanek je potreben posebno sedaj, da se občinstvo opozori pred širjenjem neutemeljenih laži in neresničnih vesti v času vojne vihere zunaj države.

Lom. V ponedeljek 18. septembra smo pokopali Jeretovo mater Marijo Perno, sestro svetokotarskega župana Travnarja na Slapu. Po daljši teški bolezni, ki jo je prenašala z gledno krščansko potrpežljivostjo, je obšla po plačilo k Bogu, bogata na dobrih delih, stara šele 66 let. Bila je globoko verná, prava katoliška žena, zvesta članica Marijine družbe in dolgo vrsto let njena odbornica. Hiša, v kateri je gospodinjila, je bila vedno na razpolago za vse dobro, kar se je v župniji delalo v čast božjo, cerkve ali v blagor skupnosti. Enako so imeli reveži, tuji in domači, v hiši obilno podporo. Rajne same pa ni bilo videti nikjer drugje kot tam, kjer se je šlo za kaj dobrega. Daj nam Bog še dosti takih krščanskih žen in mater. Lep pogreb, ki se ga je udeležil tudi g. župnik Vovk iz Tržiča, je pričal globoko spoštovanje rajnici od strani vse župnije. Bog daj rajni obilno plačilo, domačim pa tolažbo in pomoč, da bodo hodili po potih dobre matere.

Smartno pri Slovenjgradcu. »Tam v dolini rajskomiti, je na Homcu cerkvice...«, se glasi priljubljena romarska pesem. V tem Marijinem svetišču, ki je »biser sončne Štajerske«, smo na Malo Gospočinco doživeli rečko slovesnost: blagoslovitev prapora »Mladinske Kmečke zveze Smartno. Okrog glavnega oltarja so se zbrali naši strumni kmečki fantje in pošt-

vovalna dekleta s praporom v sredini. Vsa cerkvena je bila v dehtečem cvetju in zelenju. Domači župnik Anton Somrak je v primerni pridigi povzdignil lepoto dneva in obrazložil pomen prapora. Sledila je sv. maša z ubranim ljudskim petjem, kateri so prisostvovali tudi številni romanji iz bližnjih in daljnih krajev, ki so se v teh težkih časih zatekli po starodavnem običaju prositi Homsko Priprošnjico pomoči in varstva. Zborovanje se z ozirom na sedanji položaj ni moglo vršiti, pač pa se je priredila skromna zakuska v župnijski gostilni na Homcu. Tu je v jedratih besedah bivši poslanec Theuerchuh orisal simbol klasu, križa, srca in zemlje, ki krase naš prapor. Poudaril je, da nam je v teh časih treba še več slege in razumevanja za svojega bližnjega ko kdajkoli. Predsednik okrajne kmečke zveze Vrhnjak Ivan se je zahvalil voditelju za prizadevanje in poštrevovalnost. Navzlog so bili tudi zastopnik Kmečkih zvez iz sosednjih občin. Pa naj še kdo trdi, da šmarska mladina ni več idealna Besnela pri Kranju. Minule dni ponodi se je vračala iz vasi Rovte, nedaleč od Besnele pri Kranju, večja skupina kolesarjev proti domu. Na ozki cesti je skupina prehitela kolesarja Mohoriča iz vasi Njivica, ki se je tudi vračal domov. Zadnji od skupine, ki je prehitel Mohoriča, je bil Janes Pegan, kateremu pa je zdrknilo kolo zaradi ozke ceste v prepad. Na dnu prepada je oblezel nezavesten z zlomljenim tilnikom. Ko so tovariši po daljši vožnji opazili, da manjka njihov tovariš Pegan, so se vrnili, da bi ga poiskali. Na vso groto so ga našli nezavestnega v prepadu. Odpeljali so ga v Kranj, od tam pa z rešilnim avtomobilom v ljubljansko bolnišnico. Po nekaj dnevih so ga na željo staršev odpeljali domov, toda med potjo je izdihnil.

NAZGANILA

Strokovno izobraževalni tečaj za sluškinje se bo začel 10. oktobra. Teoretično in praktično podajanje najrazličnejših predmetov bo pripomožilo k strokovni izpopolnitvi slovenske sluškinje. Prijava v tečaj sprejema Poselska zveza v Delavski zbornici in v Poselskem domu, Križevniška ul. 2, kjer se dobe tudi podrobna pojasnila. — Poselska zveza in Slovenska krščanska etnaska zveza.

Materam. Kako naj ravnajo matere s svojimi novorojenčki in dojenčki. Priredil dr. Justin. Izdala Slovenska krščanska etnaska zveza. Cena 3 dinarjev. Plačljivo tudi v pisemskih znakmah. Naroča se pri Slovenski krščanski ženski zvezi, Ljubljana, Pražakova ul. 8.

40

Gospod Volodijovski

Tu je živo pomagal z brčicami.

»Noga ne sme uiti! Na konje sedaj!«

Hitro so se vrnili k dragoncem, skočili na sedla in odjahali po poboju višine med grmovje, ki je rastle ob vnožju; tam so sredi semenov našli gospoda Motovidla.

Potem pa so se takoj z vsemi ljudmi pomaknili do roba goščave in tam obstali ter gledali prede.

Očito je zagledal sovražnik približujoči se podkomorniški prapor, kakaj prav v tem trenutku so se usuli iz goščave, ki je rastle sredi ravnine, kupi jezdecev tako, kakor bi kdo splašil krdelo srca. Z vsakim trenutkom se jih je usipalo vedno več. Strnivši se v verigo so šli spočetka v koraku ob robu goščave; jezdeci so se sklonili na konjske vratove, tako da je bilo od daleč mogoče misliti, da gre samó krdelo konj v dolgi črti ob goščavi. Očito se niso bili gotovi, ali gre oni prapor proti njim in jih že vidi, ali pa je samo oddelek, ki pregleduje okolico. V tem poslednjem primeru so lahko pričakovali, da jih goščava še prikrje pred očmi prihajajočih.

Z mesta, kjer je stal Volodijovski na čelu Motovidlovih ljudi, je bilo natanko videti, kako se je oni čambul kretal negotovo in neodločno, popolnoma tako, kakor se kretajo divje zveri, ki so že zavohale nevarnost. Ko so dospeli do polovice goščave, so začeli iti hitreje v lahнем diru. Ko pa so prve vrste dosegle odprto stepto, so naglo zadrižali konje in z njimi je obstalo celo krdelo.

Zagledali so namreč »idelek Melehoviča, ki je prihajal s te strani.

Tedaj so se obrnili polkrožno v stran od goščave in pred očmi jim je stopil v vsej polnosti priemiški prapor, ki se je že spustil v dir.

Zdaj jim je postalo jasno, da vedo vsi prapori zanje in da jahajo proti njim. Divji kriki so se oglašili sredi krdela in nastala je zmešnjava. Prapori, ki so si tudi s krikom dali znamenje, so prešli v skok in ravnina je zagrmela od topota. Ko je čambul to videl, se je, kakor bi mignil, raztegnil v črto in se gnal, kar so konji smogli, proti višini, pod katero je stal mali vitez z gospodom Motovidlom in njegovimi ljudmi.

Razdajta, ki jih je med seboj delila, se je začela z osupljivo naglico zmanjševati.

Baša je sprva od vznemirjenosti nekoliko pobledele in srce ji je v prah vedno silnje bilo; ko pa je videla, da gledajo nanjo, in ni na nobenem obrazu opazila najmanjšega nemira, se je hitro obvladala. Torej je kot vihar se bližajoči oblak zajel vso njeno pozornost. Skrajšala je valeti, močnejše stisnila sabljico in kri ji je v velikem navalu zaplala od srca v obraz.

»Dobro!« je rekel mali vitez.

Ona pa ga je samo pogledala in pomigala z nosnicami ter obenem šepnila:

»Ali hitro skočimo?«

»Je še čas!« je odgovoril gospod Mihael.

Oni tam pa so se gnali, gnali kakor zajec, ki čuti pse za seboj. Ze jih deli ne več kakor pol stajne od grmovja. Že je videti stegnjene konjske glave s položnimi ušesi, nad njimi pa tatarske oblike, kot prirasle h grivi. Bliže in bliže so... Slišati je hropenje konj, katerih režeči zobje in izbuljene oči pričajo, da dirajo s tako silo, da jim sapo zapira... Volodijovski dá znak in plot pušk semenov se povesi proti prihajajočim.

»Ogenj!«

Pok, dim — in kakor bi vihar udaril v kup plev. V trenutku se krdelo razletlo na vse strani, tuleč in vreseč. Medtem se požene mali vitez iz goščave, obenem pa zganjata podkomorniški in lipkovski prapor, zapirajoč krog kola, razpršene zopet proti sredi na en kup. Zaman iščejo ordinci v boju moža proti možu izhoda, zaman se obračajo, hite na desno, na levo, naprej, nazaj, krog

je že strujen, zato se tudi krdelo stiska nehoče vedno tesneje, medtem pa prihite prapori in zabne se strašno treskanje.

Roparji so izprevideli, da se reši živ iz tega obroča samo tisti, ki se prebije, zato so se začeli brez reda in vsak na svojo roko braniti obupno in steklo. Tudi so takoj spočetka na gosto pokrili polje; tako divji je bil spopad. Vojaki so pričakali nanje in kljub tesnemu prostoru gnali konje naprej in sekali in bodli s tako neizprosno in strašno izurjenostjo, kakor jo more imeti le poklicni vojak. Odmev udarcev se je razlegal nad tem krožkom ljudi kakor odmev cepev, ki klopoma in hitro udrihajo po gumnu. Udrihali so po ordincih in sekali po glavah, po vratovih, po plečih, po rokah, ki so si z njimi krili glave, udrihali od vseh strani brez počitka, brez pardona in usmiljenja. Pa tudi oni so začeli bosti, s čimer je kdo mogel: s handžarji, sabljami, ta s batom, oni s konjsko čeljustjo. Njih konji, ki so jih postisnili v sredo, so sedali na zadnje noge ali se valili vznak. Drugi so grizli in cvilili in ritali v gneči ter povzročali nepopisno zmedo. Po kratki bitki, ki se je vršila molče, se je utrgalo tuljenje iz vseh tatarskih prai: gnetlo jih je večje število, boljše orožje, večja spretnost. Izprevideli so, da ni zanje rešitve, da nihče ne uide, ne s plenom, da še z življenjem ne. Vojak, ki se je postopoma razvnel, je vedno silneje udrihal. Nekateri razbojniko so poskakali s sedel, hoteč se prekrasti med nogami konj. Te so pomandrali konji, včasih pa se je obrnil vojak in s sunkom od zgoraj pobodel ubežnika. Nekateri so popadali na zemljo v nadi, da ko se prapori pomaknejo proti sredi, ostanejo sami zunaj kroga in se bodo mogli s begom rešiti.

In res se je krdelo vedno bolj manjšalo, ker so z vsakim trenutkom ginili ljudje in konji. Ko je Azba-bej to videl, je zbil, kar je mogel, ljudi v klin in se vrgel z vso silo na Motovidlovo sene, da bi slednjič raztrgal obroč.

Kako je razdeljena zemljiška posest v Sloveniji

Naša država je izrazito poljedelska država, saj živi 77% vsega prebivalstva od kmetijstva in gozdarstva. Zato, ker je kmetijski stan najštevilnejši, so od blagostanja in urejenosti tega stanu v veliki meri odvisni ostali stanovi. Znan pregovor pravi: »Če ima denar kmet, ga ima cel svet.« Od tod izhaja sorazmerno veliko prizadevanje javne uprave za izboljšanje življenjskih pogojev poljedelcev. Pomagati kmetu, ki je obubožal zaradi povojnih razmer, je vodilna misel. Le nezadostna sredstva so kriva, da ostane marsikaj na pol poti. Poglejmo le trgovinske pogodbe, napore za znižanje kmetijskih dolgov, podpiranje zadrugištva itd. Vse to pa ne zadostuje, ker se nahaja poljedelstvo v stalnih težavah zaradi svetovne nadprodukcije pridelkov. Beg v mesta, izseljevanja v tujino je pojav, dasi je še neobdelane in zanemarjene zemlje. Vse to so vprašanja, ki jih bo treba rešiti tako, da ostanejo ljudje doma.

V Sloveniji se bavi s poljedelstvom skoro 30% prebivalstva. Ostalo odpade na obrt, trgovino in ostale poklice. Zato je prav zanimivo vprašanje, kako je pri nas razdeljena zemljiška posest. Ali imajo zemljo res oni, ki na njej delajo in od nje žive. Pravilna razdelitev zemlje je izmed najvažnejših pogojev za zdrav razvoj kmetijskega stanu.

Po obsegu posameznih kmetij ločimo: parcelna in malotna gospodarstva z obsegom največ do 2 ha zemlje. Male kmetije imajo 2—5 ha, srednje kmetije 5—20 ha, velike 20—100 ha ter preko tega so veleposestva. Za naše prilike se računa, da bi bile najbolj primerne kmetije z 20 ha zemlje, z razdelitvijo v njive, travnike in gozdove. To bi bilo zelo

idealno, toda upoštevati moramo gorate kraje in ravnino.

	ha zemlje
Parcelnih gospod. imamo	18.200 z 4.400
Malotnih kmetij je	32.900 » 39.000
Malih kmetij je	37.700 » 125.000
Srednjih kmetij je	53.300 » 551.700
Velikih kmetij je	12.060 » 389.000
Veleposestev je	485 » 168.700

Skupaj je 154.645 z 1.278.600

Skupna površina Slovenije znaša 1.584.900 hektarjev zemlje. Razlika 306.300 ha odpade na državna, občinska in samo gozdna gospo-

RADIO LJUBLJANA

od 5. do 12. oktobra

Četrtek, 5. oktobra: 18 Rad. orkester, 18.40 Slovenščina za Slovence, 19.40 Nac. ura, 20. Cimermanov trio. — Petek, 6. oktobra: 18 Ženska ura, 18.40 Iz zgodovine gorenjskega železarstva, 19.30 Kotiček SPD, 19.40 Nac. ura. — Sobota, 7. oktobra: 17 Otroška ura, 17.50 Pregled sporeda, 18 Za delopust igra Rad. orkester, 18.40 Kaj je našega in tujega v slovenskih ljudskih običajih, 19.40 Nac. ura, 20 O zunanji politiki, 20.30 Zivalski krog. — Nedelja, 8. oktobra: 8 Solistični koncert, 9 Napovedi in poročila, 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz trnovske cerkve, 9.45 Verski govor, 17 Kmet. ura, 17.30 Domači koncert, 19.40 Nac. ura, 20.30 Ura staroklasične glasbe. — Ponedeljek, 9. oktobra: 18 Zdravstvena ura, 18.40 Mesečni slovenski pregled, 19.30 Zanimivosti, 19.40 Nac. ura, 20 Ob petletnici smrti karlja Zednilitelja. — Torek, 10. oktobra: 11 Šolska ura, 18 Pester spored Rad. orkestra, 18.40 Štajerski gradovi, 20.20 Vojnovič: Ekvinočij. — Sreda, 11. oktobra: 18 Mladinska ura, 18.15 Kaj pravi znanost o tehniki, 18.40 Delavska družina, 19.40 Nac. ura.

darstva itd. Gornja porazdelitev bi še ne bila tako slaba, vendar opazimo, da ima 485 veleposestev več zemlje kot 37.700 malih kmetij. Od veleposestev jih imamo 5, ki imajo nad 500 ha zemlje.

Od navedenih gospodarstev odpade po statistiki 121.800 gospodarstev, ki jim je kmetijstvo glavni poklic, ostalo odpade na lastnike, ki jim je kmetijstvo stranski poklic. Med te spadajo največ parcelna gospodarstva, kar je umljivo, ker vse z 2 ha zemlje ne more nihče preživeti in pa veleposestva.

Glede lastništva zemlje so prilike še primeroma dobre, saj so večidel obdelovalci zemlje tudi nje lastniki. Le majhen odstotek odpade na zakupnike in uživalce. Seveda bi se tudi v tem oziru moglo še marsikaj izboljšati.

Od površine 1.278.600 ha zemlje odpade na

vrtove in vinograde	59.500 ha
orno zemljo	290.000 »
travnike	232.500 »
pašnike	135.000 »
gozdove	31.000 »
ostalo	31.000 »

Orne zemlje je sorazmerno največ pri manjših posestvih, a najmanj pri veleposestvih, pri katerih prevladujejo gozdovi.

Na 100 ha orne zemlje pride 224 prebivalcev, medtem ko pride v vsej državi le 143 prebivalcev. Na Danskem le 37 oseb. Tu se nam razkriva najtežje vprašanje glede preobljudenosti. Kljub močnemu izseljevanju, prebivalstvo narašča. Kako urediti to, da bodo živeli vsi primerno življenje? Izboljšanje zemljišč (močvirja itd.) in večje izkoriščanje zemlje ne zadošča. Treba bo preusmeriti poljedelstvo v bolj dobičkanosno smer (sadjarstvo itd.), kakor tudi pospeševati industrializacijo, kjer naj dobí odvisno kmetijsko prebivalstvo svojo zaposlitev.

Toda ti so ga na mestu ustavili in tedaj se je začel strahovit pokolj. Prav takrat pa je Melehnovič, ki je divjal kakor plamen, krdelo raztrgal in prepustil polovico dvema praploroma tovarišev, sam sedel na vrat tem, ki so se sekali s semeni.

Del razbojnikov se je sicer zaradi tega gibanja prekradel na polje in se razletel po ravnini kakor kup listja, toda vojski zadnjih vrst, ki se zaradi premajhnega prostora niso mogli udeležiti bitke, so se takoj spustili za njimi, po dva, po trije ali posamič. Zato pa so ti, ki se niso mogli prekrasti, šli pod meč kljub vroči obrambi in polegli drug za drugim kakor žito na njivi, ki ga začno ženjci žeti z dveh strani.

Baša je šla obenem s semeni in piskala s tankim glasom, da bi se okrepila, zakaj v prvem trenutku se ji je nekoliko stemnilo pred očmi zaradi pogona, pa tudi zaradi velike razburjenosti. Tudi je videla, ko so že zgrabili sovražnika, spočetka samo temno, gibljivo, nihajočo gručo pred seboj. Zgrabila jo je nepremagljiva želja, da bi popolnoma zaprla oči. Tej želji se je sicer uprla, vendar je kljub temu mahalna s sabljo nekoliko na slepo. Ali to je trajalo kratko. Pogum ji je slednjič premagal zmedenost in takoj je dobila jasnejši pogled. Najprej je opazila konjske glave, za njimi pa razpaljene, divje obraze; eden od njih je blisknil tik pred njo. Baša je samahnila in udarila in obraz je naglo izgubil, kakor bi bil prikazan.

Tedaj je začela Baša mirni možev glas:

»Dobro!
Ta glas ji je vžil nenavadno trdnost. Zapiskala je še tanje in začela je popolnoma zavestno širiti poraz. Glej, tu zopet kaže zobe pred njo neka strašna glava s ploščatim nosom in štrlečimi lici: Baša lop po njej!... Tam zopet dviga roka kopje: Baša lop po njej; vidi nekakšna pleča v gneči, s sabljo vanje, potem pa seka desno, levo, naravnost, in kadar useka, zleti človek na zemljo in polegne konja z uzdo. Baša se kar čudi, da

je to tako lahko. Toda lahko je zato, ker jezdi na eni strani s stremenom ob stremenu mali vitec, na drugi pa gospod Motovildo. Prvi skrbno pazi na svojo ljubljeno — in upihne človeka kakor svečo, zdaj zopet s plitvim bodijajem odvali roko z orožjem vred, včasih pa vtakne ostrino med Bašo in sovražnika in vražja sablja sleti tako naglo kviku, kakor bi bila krilat pišč.

Gospod Motovildo, hladnokrvni vojak, je vavrotal drugi bok možate gospe. In kakor delavni vrtnar, ki hodi sredi med drevmi, zdaj pa zdaj odseka ali zdrobi suho vejo, tako je on zdaj pa zdaj porinil ljudi na okrvavljeno zemljo, boreč se s tako hladnokrvnostjo in mirom, kakor bi kaj drugega premišljeval. Oba sta vedela, kdaj lahko dovolita Baši sami napad, kdaj pa jo je treba prehiteti ali nadomestiti. Čuval pa je nad njo tudi nekdo tretji, nedosegljivi lokostrelec, ki je stal nalašč nekoliko oddaljen in vsak trenutek polagal puščico na tetivo in spuščal nezgrešljivega poslanca smrti v največjo gnečo.

Toda gneča je postala tako huda, da je Volodijevski ukazal Baši, naj se z nekoliko ljudmi umakne iz zmešnjave, zlasti ker so poldivji konji ordincev začeli gristi in s kopiti biti. Baša pa je nemudoma ubogala, zakaj čeprav jo je navdušeno zanašala in ji je možato srce hrepenelo po nadaljnem boju, je vendar njena ženska narava začela premagovati navdušenje in se zgražati sredi tega pokolja ob pogledu na kri, sredi tuljenja, ječanja in hropenja umirajočih, v vzduhu, nasičenem z vonjem po slani vodi in potu.

Umikala je torej počasi konja in se v kratkem znašla za krogom bojujočih se, gospod Mihael pa in gospod Motovildo, ki jima ni bilo treba več paziti, sta se slednjič lahko predala popolnoma svoji vojaški ali.

Med tem pa se je Baši približal gospod Mušalski, ki je doslej stal nekoliko oddaljen.

»Gospa dobrotnica, prav po viteško si se vedla,« ji je rekel. »Kdor ne bi vedel, bi mislil, da je nadangel Mihael stopil iz nebes med seme-

ne in lije pasje brate... Kakšna čast zanje giniti pod takole ročico, ki naj mi jo bo pri tej priliki dovoljeno poljubiti.«

S temi besedami je prijel gospod Mušalski Bašo za roko in pritisnil nanjo svoje brice.

»Ali si videl, gospod? Ali sem se res dobro vedla?« je vprašala Baša, ki je lovila zraku v odprte nosnice in usta.

»Tako, da se tudi maček ne vede lepše proti podganam. Srce se mi je širilo, kakor ljubim Gospoda Boga! Prav pa si storila, gospa, da si se umaknila iz bitke, ker se proti koncu ponavadi najlaže kaj pripeti.«

»Mož mi je ukazal, jaz pa sem mu pri odhodu obljubila, da bom takoj ubogala.«

»Ali naj ti bo morda moč loj na razpolož. Ne, zdaj je brez koristi, saj tudi jaz skočim s sabljo. Vidim, da prihajajo trije ljudje, ki jih gotovo pošilja gospod polkovnik za stražo tvoji čestiti osebi. Sicer bi jih jaz poslal; zdaj pa pohitim k vnožju, ker bo tam še kmalu konec in moram se podvizati.«

Res so prihajali trije dragonci, da bi šušali Bašo. Ko je gospod Mušalski to videl, je spustil konja in skočil. Baša se je trenutek obotavljala, ali naj ostane na mestu, ali pa naj jezdi okoli prepadne stene in se vzpne na višino, s katero so pred bitko gledali na ravnino. Ker pa je čutila veliko utrujenost, je sklenila ostati.

Ženska narava se je oglašala v njej vedno silneje. Kakih dvesto korakov pred njo so seki brez usmiljenja ostanke roparjev in črni kup bojujočih se je vedno silneje divjal na krvavem bojišču. Obupni kriki so pretresali ozračje, Baša pa, ki je bila še pred kratkim polna navdušenja, je postala nekako medlo in slabo. Obšel jo je velik strah, da ne bi popolnoma omedlela in vzdržala se je na sedlu samo zaradi tega, ker jo je bilo srce pred dragonci. Vendar je skrbno obrnila svoj obraz od njih, da ne bi opazili bledice na njem.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Sužnji v službah

(Moderne suženjstvo)

Ti siromaki niso sužnji zata, ker morebiti nimajo svojega doma ali ker jim dragi odkarmitajo in predpisujejo delo, za, ker bodijo za tujem spet in tujezi za tuj postelji vstajajo. Ne! Saj za svoje delo prejemajo plačilo, nekateri celo visoko plačilo. Ali vendar najdemo tudi take, ki vedno čustvi uslužnjaki duš; več ko poveč.

Javna tajnost vsega sveta je, da nekateri trdniki ne sme pokazati občine svojega verskega ali tudi ne narodnega prepričanja, če hoče ostati v svoji službi, za katere je kakor utvarjen. Ali ni to suženstvo brez primere! Svoji narod ljubiti — ga ne smeš! Slovemu Bogu služiti in svoje verske dolžnosti izpolnjevati — jih ne smeš! Če ne, boš bel kljub vsem svojim sposobnostim prežgodeš s poča, v pokaj. Beri v šakljenskih »Sodržnikih« zgodbo vseučilniškega profesorja Klementca, pa boš videl, da je resnica, kar trdim. Ker je bil ta mož Slovenec, zato ni smel čestiti službe na univerzi v Nemškem Gradcu. Torej ne kje doli v Afriki med Calukafri, ampak v deželah srčne kulture... e, nikar ni ne recite, da je bilo to močje v nekdanjih časih, danes pa ne več. Če bi bila trdnikova vsega sveta dana prista beseda, da smejo povedati, koliko jih je zaradi svojega prepričanja zapostavljenih, o ljudje bodi, te bi vstal pred nami regiment, katerega ne bi mogli prešteti v enem dnevu. To bi bila dolga procesija zapostavljenih!

Pa vzemimo posej pri gospodih, vajence in pomočnike v naši mali ali veliki občini, da, če marsikje posej za deželi. Ali smemo ti ljudje svobodno izraževati svoje verske dolžnosti? Ne trdim, da se vsem tako godi, ampak zadostni močan kakor jih je med nami, ki morajo služiti od svojih gospodarjev besedo, da so jih zapeli za čelo in da jih ne plačujejo zata, da

bi v cerkev hodili in kakor se podobno glase take »ljubeznivosti«. Tem in podobnim ljudem tirovek ni nič drugega, kakor mlo povedano — živina, kakor kos mesa, ki je ustvarjeno za čelo in za garanje, dokler ga usmijeta mrti ne pokolice v svoje kraljestvo.

Ne samo za božje pravice, tudi za čisto človeške pravice se morajo moderni sužnji našega časa le prenebitokrat boriti do grdega. Vzemimo za pravico do vsakoletnega dopusta. Kamdar bi tako hitje rado nastopilo svoj letni dopust, pa mu hrvestasti gospodar ali tudi brezsrčna gospodinja raje zahtevati, koliko je treba še posejati in preurediti in po hiši pospraviti, samo zato da mu zagreni misel na letni dopust, ki bi ga tako iz rodnega gozda vrheno hitje rado preživelo v krogu svojih domačin.

Postava je zapisana in molči, posej se ne približuje, ker se boji odpovedi in ker vidi, da jih na njegovo mesto že stoji sto in sto drugih, boljnih ali slabih. Ali ni tudi to glasno izpričevalo našega suženjskega duha in časa, da se jih za eno in isto službo polni in preriva cela truma in krmaj taka, da svojega bližnjega sprepi ob kruh in ga postavi na cesta. Če ne more drugače, hujša, podkupuje, sramoti in blati, služka se in priljublja, vsa dovoljena in

nedovoljena sredstva uporablja, da svojemu sotrpnu odgrize košček trde in krvavo prikladnega kruha.

Ko bi vstali posej iz tistih dni, ki se niso ravno tako daleč za nami in bi pozivali zgodbe sedanjih sužnovih tovaršev in bi nam le od začeli pripovedovati, kako so oni služili svoje gospodarje, o, to bi bil med nami in med posej naših dni razloček večji kakor med nočjo in dnevom! Včasih je bil posej član družine, ko je prišel v hišo služiti, je bil »naš« in se ved Komatarjev ali Podrobnikov. »Naš! Ali razume sedanji rod sploh se, kaj se to pravi? Za hišo je fival, za družino je delal in hiša ga je cenila in ga na stara leta tudi preživljala. Danes so pa taki posej in take družine silno redke. Dobe se še, samo koliko jih je... Kar čudil sem se, ko mi je pred leti pravil prijatelj, da je njega dni pri ogrskem konumu v Rimu služila in umrla sikari dolga leta pri njem uslužbena Slovenka in da ji je gospod konum okrbel v znak hvalečnosti in spoštovanja do posejske zvestobe ob njeni smrti pogreb prejšje razreda! Danes se to stiki kakor pravica iz »Tuoč in ene noči«. Tak posej, ki ga gospodar tako ceni in ki je svotemu gospodarju tako zvest in vdan, se ne more približevati o modernem suženjstvu. Veste, v tistih dneh sta govorili še vera in ljubezen, danes pa govori samo še postava in še ta se najraje skrivna in molči.

Prerodimo naše družine

(Govor poslanca Alojzija Mihečiča na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani.)

V težkih časih se vrši naš kongres. Nad vsem svetom vise temni politični oblaki. Vse je napeto, vse v strahu in pričakovanju, kaj pride. Ali se bodo oblaki polagoma prgnali, ali udari strela in zagreni grom, ki bo pretresal ves svet.

Mednarodni kongres bi po človeških računih bolj spadal v kako veliko svetovno mesto, med velik narod. A bolj račun so drugačni od človeških. Morda je Bog našel liberal naš najhujši narod za ta kongres, kajli Bog za svoje namene ne potrebuje velikih sredstev, velikih mest in velikih ljudi. Ali si ni liberal našel našega Bedištema in svoj rojstni kraj? Kaka, ali ni bilo tam pri njegovem rojstvu vse malenbastna, verna, zapuščeno? Toda od tam je prišlo svetlanje sveta. Morda je Bog odinil, da tudi in naše male Slovenije priide nekakj prvi dočnega in potrebnega, nekakj velikega in ves ostali svet potrebuje.

Če pa perabimo kongres predvsem v kristianizma nacoda! Tudi naš narod je vsakega preroda potreben!

Naš narod stoji vredi sveta in je ipostavljen vsem slabim vplivom. Marsikje med nami ni več one progornite močne vere naših očetov; novi namiki se nam ponujajo in obetajo osrečiti svet brez Boga.

Toda brez Boga je človeštvo ta, kar je zemlja brez sonca: to je njena smrt!

Če pa moramo predvsem v Boga trdno verovati in Jezusa Kristusa, njegovoga Sina ter Ga priznati kot našega neomejnoga Gospoda in Kralja, obljubljenega in prisegane Na svoje zvestobe, ker vemo, da v drugem ni rešitve in ni svetlanja, ne in oni, pa tudi in ta svet ne!

Ni pa dovolj, da samo vuzajemo Vanj, treba je tudi, da bij veri delamo čast v svojih življenjih! Da živimo kakor nam vera velika! V teh časih je posejstvo potrebno, da je naše kršćanstvo živo, gladko in popolno. Ni mogoče prsta pokazati v življenjem, da je naša vera res prava! Kakor nam je kri-

Franjo Tatjček:

Čari jesenskih dni

Če nastopijo jesenski dnevi, to se jame sorce vstati naše po neosomnem svodu ter izgubljati moč, nikar ne vzeti čili; vnanj zorenega grozdja preko naših puc, svodi katere se boljše viniki hrani, ki se čakajo, da sprejmejo pod svoje varstvo služki hišarjev.

Pravijo je jesenski čas, ko se začne spravljati poljski pridelki pod streho, najtepi in moreta zapeljati gospodarji, pa je za našega vinogradnika. Saj je silovinski vinogradnik tako verno posveten o svoje trte in o njihove svodi rje, da brez njih ni življenja nuj. Kako en svode vinograda, s tako silno trti groji in je silovite, se je tisti, ki je kitič čisti med nami ljudmi. Če zgodaj spominati, ko je je po čolnat polne svoda, to se čunaj gotovo čudno silovite, če gre gospodar s čunajni v roki v svoj vinograd, da trte očesno. Ni tako ostrovan in posej in naš gospodarji pa najrajši ogrevajo sami ali pa po povzročje vse izumirani veselen. Kajli trte je pomati trte in vedsti, koliko se j seme naložili. Trta je moliti tudi se več let naprej in tako privediti, kakor svoda je bolj priznava in vsmili ali ogreva.

Ko pa priide kraj, kakrat pa naše grize še odvijajo v postnem življenju, ki traja v različnih delih naših dni pomati in poljski vstati in posej, ko priide najtepi in največkrat ogrevite, namreč zapeljati.

V prvi polovici meseca oktobra, včasih, ako je vreme ugode, pa se tudi začnejo čiti v septembru, se moliti po naših povzročaj vnanj zorenega grozdja, ki vesolnega vinogradnika se vstati v rjane, ki vedstati pa se od vseh strani občujejo čitki, a svoje znanstvenstvo, pa vesitve naše molitve

posnija, brez katere bi ne bilo prave jeseni v naših gozda.

Če par tednov pred trgatvijo pa skrben gospodar pregleda vse svode, ki se radi pri trgatvi. Najprej je treba pregledati in posniti posejdati kati žvenje in škadri; če pa je kaj postarjenega, se pa je lahko o praznem čast pogovor. Tako pa imajo svodari v teh dneh v vinogradnih krajih vsi čela čen glava. Najraje je treba namočiti kitič pri posej, je občutiti pradu, ki se je tekom leta nabral na rje.

Če je vse pripravljeno v kitič in posej, to se sodi nastavljanje, da sprejmejo vse služki moč, ko se gospodarji napli, da se trta čisto dolgo vstati v rjane — kakrat povziti trgatve in čestitobe in kakrat v naših gozda moliti najprejše življenja. V vinogradu se odnaloje pisane rube mlinski čestitki, ki trajo služki naš v postarjenega škadri; vmes pa se razlega polje in smeti vesolnih čestitke, ki odnaloje grozdje za mlina, odnaloje priče v pradu.

Veselo je v teh dneh po naših posejnikih in kitičih. Poljski silno in kitiča, vmes pa stude veseleno, in kitič pa se vstati služki sok, odnaloje priče v svodi v kitič. Neusmiljeno prilita silno, kakor da hoče izsiliti posejstvo kitiče in umiritega pradi. In gospodar in kitič, to je čelo kitičane in je vse molč v sodih, čestitki, kakrat se ta čen in kakrat se pradije. Navzven se čestitki in pradije boljše vna, ker naš vinogradnik si hoče občutiti čestitki svode in ugled pri svojih odnalojih.

Tudi je vinogradnik tako vsmi v posej, posejda silo je čestitka čena, pa je vendar tekoni leta moliti tekoni silni. Kakrat se pradije naše znanstveni življenju vinogradni; spominati pomati, pomati pa vna moliti in toča. Pa je vendar hla praznizirane življenju vinogradni; vna je čestitki Boga, da mu je naklonil tako občini življenju, od čestitke je tako silo občina svoda življenja in življenja življenja.

Ure foto-
aparati
harmonike
Kolesa
torbice
kovčke
nahrbnike
porcelan
steklo

V NAJNOVEJSIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

STALNO

Stenmecki
CELJE 19

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

CENIK ZASTONJ

stus velel: »Naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in hvalijo vašega Očeta, ki je v nebesih!« Nasprotno pa je rekel: »Kaj pomaga, če pozdravljate samo tiste, ki vas pozdravljajo! To znajo tudi nevernikile!

Če nismo nič boljši kakor oni, ki vere nimajo, ne kažemo, da je vera boljša od nevere. Prvi kristjani so ravno s svojim življenjem pokazali, da je krščanstvo prava vera in so s tem poganstvo polagoma premagali. Pogani so nehote rekli, ko so jih gledali: »Glejte, kako se med seboj ljubijo!« In ko so videli, kako za svojo vero trpe in umirajo, so vzklikali: »O, kako velik

mora biti Bog kristjanov, ki zanj tako umirajo!

Naš čas potrebuje prav takih dokazov o resničnosti krščanstva!

V današnji dobi mnogi Boga zapuščno, od Boga odpadajo, vedno je več takih, ki cerkve ne potrebujejo. Zato pa moramo biti mi toliko boljši kristjani! Čim manj ima Bog zvestih, tem bolj Mu moramo biti mi zvesti! Če pa se tudi mi ravnamo po krivih naukih brezvernega sveta, če posnemamo neverni in pokvarjeni svet, potem bo vedno slabše in sami bomo pomagali neveri.

(Nadaljevanje.)

Povest o belih sužnjah

Ta je pa tako grda, žalostna in umazana, da bi jo najraje preskočil in zabil, če bi ne bila še vedno tako krvavo resnična in če bi ne vpila do neba in če bi v njej ne igrale svoje žalostne vloge tudi hčere našega naroda. Tudi drugih narodov hčere so pomilovanja vredne, če zaidejo v poglavlja te povesti, ali naša kri je le naša kri. Škoda je vsakega slovenskega dekleta, pa naj zabrede v brezdana človeške pohotnosti in podivjanosti ne le na naših tleh, ampak tam kje na drugem koncu sveta, pa naj se temu koncu pravi Argentinija ali pa Abesinija ali kakorkoli že...

Začenja se zgodba o belem suženjstvu tako ali pa tako.

Navadno s povestjo o lepih in velikih mestih, o mastnih in imenitnih službah, ki zahtevajo malo malo dela, pa prinesejo dokaj lahkega zasluzka. Doda se lahko zaradi lepšega še zgodba o onegavi Miciki, ki je bila tukaj siromašnih staršev hči, tam na koncu vsega dobrega pa je postala imenitna gospa, ki ima toliko obleke, da se lahko vsak dan desetkrat preobleče, na rokah polne prste prstanov in seveda zlate uhane v ušesih, poslov vsake vrste pa toliko, da se komaj zvrste v postrežbi... vse tako dalje do konca in kraja in spet od kraja do konca, vse lepo preračunano na človeško in še posebej na žensko ničemurnost, dokler izbrana žrtev vsa omamljena od lepe bodočnosti in obljube, da se bo čez nekaj let pripeljala domov v čisto novem avtomobilu — ne več s štirimi konji kakor včasih, štirje konji danes niso lič! — torej z novim avtomobilom v domačo vas, kjer je ne bo nihče poznal... še enkrat »in tako dalje« brez konca in še naprej.

Sledi morebiti še skrivnostno namigavanje, naj žrtev odide sama — zakaj, če bi vedele ta

in ta ali ona in ona: vse bi hotele iti, toda vsem ustreči ni mogoče. Le ena je tako srečna, da bo od vseh oboževana tam v tisti bajno lepi deželi, ker je doma samo zlato in srebro in kjer se na tleh pobirajo biseri in cekini... Odhajali bomo skrivaj, ne iz domače postaje, vse mora biti tajno, strogo tajno...

Vse lepo, vse čisto in jasno, dokler ne pride po nekaterih dneh razočaranje. A je že

NOVI GROBOVI

n Oj, ti slovenski fantje, bodo pekopali me. Na Raki pri Krškem je odšla h Gospodu po večno plačilo Marija Humek, sestra upokojenega višjega sadnega nadzornika. — V Vojni vasi so djali v grob okrajnega gozdarja v pokoju Luko Ahačiča. — V Mozirju so pokopali poštnega poduradnika Jožeta Delejo. V St. Vidu nad Ljubljano je na veke zatisnil oči železniški zvančnik v pokoju Jožef Morelj. — V Podčetrku so pokopali posestnika Antona Kolarja. — V Višnji gori je mirno v Gospodu zaspala Ana Lužar roj. Sevšek. — V Skofji Loki je umrl akademski slikar Franc Košir. — Na Jesenovcu pri Zalem logu je zapustil solzno dolino posestnik Alojzij Veber. V Kamniku so sprejeli k večnemu počitku uradnico Ivanko Zore. V Ljubljani so umrli: služkinja pri uršulinkah Meta Merše, učitelj iz Železnikov Anzelj Križnar, sestra župnika Knavska Marija Vidmar, soproga ravnatelja v pokoju Ana Kren roj. Gliha, upokojenka tobačne tovarne Marija Purkat, Blanka Berlič roj. Frankl, deželni uradnik v pokoju Ivan Zupanc in sluga okrajnega sodišča Ivan Cerneha. — Naj počivajo v miru!

prepozno. Tčka je ujeta in kletka zaklenjena z neštivilnimi ključi.

Se bolj žalostna pa je povest tistih, ki jih valovi umazanega življenja vržejo naravnost v cestno blato, kjer prodajajo take izgube svojo čast in pošteno ime domače hiše za ceno strupenega jeruša in še nemalokrat za ceno krvavih udarcev in grenkih batin, za divji izbruh poulične kletve in najpodlejšega, najsurejšega zasramovanja, kar ga more priti iz propalih in podivjanih človeških ust!

Ne samo vernega in po veri živečega človeka, ki se ponaša z omiko in izobrazbo naših dni, mora biti stram, če posluša ali bere ali samo premišljuje zgodbe o belih sužnjah, ki se skrivajo po modernih haremih človeške pohote in nenravnosti. Ali pa po blatu alic in predmestnih beznic.

Dokler bo gnala človeška družba trpela v svoji sredi tako poniževanje našega ženstva in ženstva sploh, toliko časa naj nikar ne govori, da današnji čas o suženjstvu ni treba več govoriti.

Pravijo, da se po spoštovanju do ženske časti meri kultura in izomika človeštva. Če bi bilo to res, potem smo prisiljeni zapisati, da živimo v strašno podivjanih časih. Saj ni to nič čudnega. Moderno poganstvo je prineslo nam in vsemu svetu novo moderno suženjstvo. V poganskih časih pa — to stoji v zgodovini zapisano črno na belem — je bila žena v resnici prava sužnja. Žena v najširšem pomenu te besede. Torj žena in dekle. Prav kakor to zahteva in skuša uresničiti med nami moderno poganstvo: žensko ponižati do tal!

Potem se pa taisti svet upa trditi, da je žena v svojem materinstvu sužnja današnjega sveta. Kje ima svet oči! Žena in mati je kraljica in vladarica svojega doma, spoštovana in češčena od svojih otrok, ljubljena od svojega moža, je ponos in zdravje svojega naroda. Moderna ženska v svojem harem ali pa kot počestna vlačuga je pa smrt in poguba svojega ljudstva, je pokora vsemu javnemu življenju.

Smrt torej belemu suženjstvu, kjerkoli in v kakršnikoli obliki se z njim srečamo in sestajamo! Kot sinovi katoliškega slovenskega naroda v boj za čast in spoštovanje našega ženstva doma in na tujem! Smrt vsemu belemu suženjstvu in tudi vsaj belim kugli! Saj tudi ta ponižuje in mori naš narod in mu namerava izkopati prezgodnji grob!

Kmetje!

Vaša stanovska organizacija je
Kmečka zvezal

